

BLAŽENI ANTON MARTIN SLOMŠEK

BUENOS AIRES
SEPTEMBER
LETO 66

duhovno
življenje

8
+++
1999

1. Sprejem kardinala v salonu V.I.P. na letališču. 2. Kardinal govori v SH. 3. Slovenski otroški zbor je zapel kardinalu na pozdravnem večeru štiri pesmi. 4. in 5. Z otroki v cerkvi in v dvorani SH. 6. V Našem domu v San Justu. 7. S srednješolci v Slovenski hiši. - Foto: Marko Vombergar

SLOMŠEK — prvi slovenski blaženi!

ALOJZIJ KUKOVICA

Janez Pavel II. bo 19. septembra letos proglasil našega slovenskega rojaka Antona Martina Slomška za blaženega. In sicer bo to storil v Mariboru, kjer je naš svetniški škof imel svoj nadpastirski sedež. Slovenski katoličani se tega edinstvenega dogodka v naši zgodovini iskreno veselimo. Želimo seveda, da se veselijo tudi tisti, ki sicer z nami ne delijo iste vere, delijo pa z nami isto narodnost. Slomšek ni namreč samo velik kot svetnik, ampak tudi velik kot Slovenec.

Zakaj Cerkev nekatere svoje vernike proglašala za blažene in svetnike? Vprašanje ni odveč, kajti ali ni vsak človek, ki se loči s tega sveta v milosti božji in v prijateljstvu z Bogom, svetnik? To je res, v nebesa more priti le, kdor je sveto živel ali pa vsaj sveto umrl. Vendar pa nekaterim svetim ljudem Cerkev podeli še posebno čast, ko jih slovesno proglašajo za blažene in svete. Kogar proglašajo za takšnega, s tem pred vsem svetom izpriča, da je dotična oseba dosegla posebno, nadpovprečno stopnjo svetosti, zaradi česar ga postavlja vernikom tudi za zgled in za posebnega, človek bi rekel, uradnega priprošnjika za nas pri Bogu.

K svetosti smo poklicani vsi ljudje, posebno dolžnost stremeti za njo pa imamo še kristjani kot božji otroci. Svetost, kot vemo, pa ni nič drugega kot poskušati v čim popolnejši meri posnemati tistega, o katerem Sveto pismo pravi, da je edini sveti, namreč Bog, in tistega, katerega je Bog poslal na svet, Jezusa Kristusa. Vemo, da se svetost končno da izraziti v dveh velikih zapovedih, ljubezni do Boga in ljubezni do bližnjega. V teh dveh zapovedih je obsežena - po Jezusovih besedah - vsa postava in vsi preroki.

Vsi bi morali vzeti klic po svetosti nad vse resno, saj je to končno tisto edino potrebno, o

čemmer je govoril Jezus. Žal pa nas življenje uči, da to ni tako. Premnogi se bolj malo prizadevajo za to edino potrebno. Morda so ti celo večina. Drugi pa odgovorijo na klic po svetosti z največjo resnostjo in radikalno zavzetostjo. To so svetniški ljudje. Gotovo je tudi teh zelo veliko. Večina njih gredo skozi življenje komaj poznani. Najde se jih med vsemi stanovi in starostmi, med revnimi in bogatimi, med učenimi in preprostimi, med zdravimi in bolnimi. To so tisti, ki stoje pred prestolom Jagnjega, kot pravi sv. Janez v Skrivnem razodetju; ki so prišli iz vseh rodov in narodov, ljudstev in jezikov. Koliko teh smo morda mi

sami poznali! Navadno skrite, od sveta komaj poznane duše, ki pa so z vso resnostjo skušali živeti po evangeliju v vsakdanjem življenju.

So pa še drugi, rekli bi, postavljeni na svetilnik, katerih svetost je žarela daleč naokrog vzbujajoč začudenje, spoštovanje in željo po posnemanju. Glas o njih svetem življenju jih je spremljal že med njihovim življenjem in ni utihnil tudi ne po njihovi smrti. Njihovi sodobniki so čutili, da se nahajajo v prisotnosti posebnih božjih izbrancev in ljubljencev. Kot da jim je bil Bog v teh svetniških osebah posebej blizu. Ljudje so se začeli zatekati k njihovi priprošnji

in sij njihove svetosti je tudi nje same vzpodbujal na isto pot. Cerkev sama je nekako čutila, da ne sme preslišati glasu njihove svetosti. Začela je proces, s katerim je hotela ugotoviti, koliko je glas svetosti teh oseb utemeljen. In ko je po natančnem raziskovanju in po čudežnih uslišanjih na priprošnjo svetniškega kandidata spoznala, da je prišla ura, da ga prišteje k blaženim in pozneje k svetim, je Cerkev z vso svojo avtoriteto to storila.

To bo storila meseca septembra z našim Slomškom. Slovesno bo sveti oče izjavil, da se je Anton Martin Slomšek vse življenje junaško trudil za evangelijsko svetost, in ga bo zato vnesel v seznam blaženih. To bo zadnja stopnja pred dokončnim poveljanjem Slomškovim, ko ga bo Cerkev - in upamo, da nam na to ne bo treba dolgo čakati - proglasila za svetnika.

Slomšek - blažen! Prvi slovenski blaženi! Veliko priznanje njemu, velik ponos za nas Slovence! Od sedaj naprej imamo nekoga, ki nas s svojim svetim življenjem - priznanjem kot takšnim od najvišje cerkvene oblasti - vzpodbuja k posnemanju. Vse nas, naj je naš stan takšen ali drugačen, naše življenjske okoliščine njegovim podobne ali ne. Ne gre

Sveta vera bodi vam luč, materni jezik pa ključ do zveličavne narodove omike!

Ob drugem obisku papeža Janeza Pavla II. in beatifikaciji častitljivega božjega služabnika škofa Antona Martina Slomška

V nepozabnem spominu so nam ostali trije majski dnevi iz leta 1996, ko nas je prvič obiskal Peter našega časa, papež Janez Pavel II. Ob 1250-letnici našega krščanstva nas je potrdil v veri naših očetov in nas spodbudil k zvestobi duhovnim, verskim in kulturnim koreninam našega naroda, hkrati pa postavil smernice za našo prihodnost. Z nami je obhajal svoj 76. rojstni dan, kar mu je ostalo neizbrisno v spominu.

Že nekaj let prej je odločno podprl in zastavil ves svoj ugled, da je mednarodna skupnost priznala našo samostojno državo. Pred vsem svetom je s prstom pokazal na nas, na naše krščanstvo, na našo narodnost, kulturo, lastno državnost in lepoto naše domovine.

Med slovesnim bogoslužjem na mariborskem letališču so močno odmevale njegove besede o svetosti. „Svetost je tista prava sila, ki je sposobna spremeniti svet.“ Letos prihaja med nas, da kot Kristusov namestnik in Petrov naslednik pred slovenskim narodom in vesoljno Cerkvijo podeli čast oltarja in razglasi za blaženega prvega mariborskega škofa, častitljivega Božjega služabnika Antona Martina Slomška.

„Novega in zgovornega priprošnjika imamo pri Bogu,“ so govorili ljudje že

ob Slomškovi smrti, 24. septembra 1862. Letos, samo pet dni pred obletnico njegove smrti, bo prepričanje Slomškovih sodobnikov in vseh poznejših rodov postalo resničnost za naš narod pred vesoljno Cerkvijo. Bog daj, da bi se to kmalu uresničilo tudi za druge naše svetniške kandidate.

Slomšek je bil svetniška osebnost z globokim izkustvom vere, razumevanjem tega sveta in ljubeznijo do njega, s široko odprtostjo za navdihe Svetega Duha in čutom razpoznavanja znamenj takratnega časa.

Kot dušni pastir, vzgojitelj in narodni buditelj je skrbel za vse in služil vsem v pristni zavesti svojega poslanstva, v dialogu z vsem, kar je bilo takrat na pohodu, v odprtem sodelovanju za rast vere, slovenske besede, narodne zavesti, za rast duhovnih, kulturnih in moralnih vrednot. Ni kazal poti, po kateri sam ne bi hodil. Ni nalagal bremena, ki ga sam ne bi nosil. Kar je govoril, je delal. Kar je učil, je živel. Pri njem gre za harmonično urejeno osebnost s treznim presojanjem svojega časa in preročnim pogledom v prihodnost. V moči tega poslanstva je posegal v zgodovino slovenskega naroda in Cerkve na Slovenskem z enkratnimi in v prihodnost usmerjenimi deli, kakor so: korenita

verska in duhovna prenova škofije, pospeševanje šolstva, splošna vzgoja in izobrazba ljudstva, Mohorjeva družba, predstavitev škofijskega sedeža in ustanovitev visokega šolstva v Mariboru.

Bil je svetniška osebnost z ekumeniskim duhom, z globoko ljubeznijo do svoje in tuje svobode, samostojen v pokorščini in popolni predanosti Bogu, Cerkvi in človeku. Z ustanovitvijo molitvene družbe sv. Cirila in Metoda je v ekumenskem pogledu prestopil meje svoje škofije in posegel v zadeve vesoljne Cerkve. Kot apostol edinosti je povabil Vzhod in Zahod k uresničevanju Kristusovega naročila: Naj bodo vsi eno!

Vse to izpričuje Slomškovo izredno notranjo moč, ki je ni mogoče drugače razložiti kakor s posebnim Božjim posegom v njegovo življenje. V tem je korenina njegove svetosti. To potrjuje prepričanje slovenskega naroda od njegove smrti pa do danes, ko to prepričanje dobiva najvišjo potrditev.

Narod, ki poraja svetnike, dokazuje, da je v koreninah zdrav, saj se prav v svetnikih najbolje razodeva njegova duhovna in moralna moč, skratka vse njegove vrline. Prav zato nas beatifikacija škofa Antona Martina Slomška obvezuje, da v njegovem duhu delamo z vsemi močmi za lastno versko, duhovno, kulturno in narodnostno spopolnitev. Samo tako bomo dediščino svojih prednikov večali, bogatili in pred zgodovino dokazali, da smo njihovi vredni nasledniki.

S svojim drugim obiskom nam papež Janez Pavel II. izkazuje posebno pozornost in naklonjenost. Za nekaj ur bo prišel med nas, da nas na pragu tretjega tisočletja obdari z razglasitvijo škofa Slomška za blaženega, da bi v njem - velikem sinu in izredno zaslužnem možu našega naroda - imeli svojega zavetnika pri Bogu, priprošnjika iz naših vrst in da bi na njegovo priprošnjo ohranili svojo krščansko in narodnostno identiteto v duhu njegovega vodila: Sveta vera bodi vam luč, materni jezik pa ključ do zveličavne narodove omike!

za posnemanje njegovega konkretnega življenja; to je bilo v mnogočem drugačno kot je naše. Gre za du-ha, s katerim je on opravljal svojo življenjsko nalogo. Ta pa je bil duh pristne, žrtvujoče se ljubezni do Boga in zavzete ljubezni do bližnjega. Slomšek je vse svoje dejanje in nehanje preveval z nesebično, požrtvovalno ljubeznijo. V tem je obstajala njegova svetost, v istem bo obstajala tudi naša. K tej smo vsi poklicani.

V Slomšku imamo pa ne samo visok vzor svetosti, temveč od danes naprej tudi posebnega zavetnika in priprošnjika pri Bogu. Svetniki pripadajo zmagovalni Cerkvi in njih skrb je posvečena vojskujoči se Cerkvi, torej vsem tistim, ki še potujemo po tej zemlji v upanju, da pridemo nekoč v dokončno

domovino. Seveda Slomšek ni edini, ki za nas prosi pri Bogu. Vsi nebeščani, zlasti tisti, ki smo jim bili že v tem življenju posebej blizu, pred božjim prestolom prosijo za nas, svoje brate in sestre na zemlji. A kolikor bolj svet je kdo bil na zemlji, toliko večja je tudi njegova posredujoča moč pred Bogom. Zato je Slomškova prošnja moč tako velika.

Kaj naj bi Slovenci ob slovesnosti proglasitve blaženim prosili našega Slomška? Prosili kot narod? Morda tega, česar se zdi, da najbolj potrebuje: da se namreč spravimo med seboj, da si priznamo, odpustimo in popravimo medsebojne krivice in tako začnemo graditi v miru in slogi lepšo slovensko bodočnost. Bi morda bila Slomšku kakšna želja bolj vseč kot prav ta? ■

Slomškova pot do svetosti

STANKO JANEŽIČ

Učlovečeni božji Sin Jezus Kristus je prišel na svet, da bi ljudem pokazal pot svetosti. Tako je naloga vseh kristjanov, ki nosimo Kristusovo ime, ena sama: da hodimo za Kristusom, da Kristusa posnemamo, da skušamo v sebi uresničiti njegovo podobo.

To pa ni lahko. Ljudje smo podedovali izvorni greh in smo kljub Kristusovi odrešilni smrti nagnjeni tudi k slabemu. Zato si moramo vse življenje prizadevati, da premagamo zlo v sebi in okrog sebe ter rastemo v dobrem. Za ta vsakdanji podvig pa potrebujemo božjo milost, ki nam jo Bog daje, če smo jo pripravljeni sprejeti. Prav zato je Kristus ustanovil sveto Cerkev, ki ljudem posreduje božjo milost v določenem času in prostoru.

Vsega tega se je dobro zavedal tudi škof Slomšek. Zato je bil vse življenje zvest svojim krstnim obljubam. Zato je postal duhovnik in škof. Želel je najprej v sebi upodobiti Kristusa, potem pa tudi v svojih bratih in sestrah.

Vsak kristjan mora hoditi svojo lastno pot svetosti. Vsak ima svoj značaj, vsak prejme posebne darove. Tako je v posnemanju Kristusa tudi mnogo izvirnosti.

Slomšek je na svoj izviren način uresničil v sebi svetost. V svojem času, na naši slovenski zemlji, da bi svetil kot luč svojim sodobnikom in vsem prihodnjim rodovom.

Slomšek je Kristusovo novo zapoved ljubezni do Boga in bližnjega vzela za resnico. Njegova ljubezen je ob troedinem Bogu, božji Materi Mariji in svetnikih zajela vse božje stvarstvo, zlasti še vse ljudi, tudi sovražnike, kar je razpoznavni znak kristjanov.

Posebej je Slomšek ljubil svoj trpeči narod in tako zelo zapostavljeno materino besedo ter svojo majhno, vendar tako lepo domovino. Izšel je iz preprostega kmečkega okolja s trdnim krščanskim izročilom in je vsemu temu ostal zvest vse življenje. Biti v vsem naraven in iskren, veren, kreposten in do kraja pošten se mu je zdelo samo po sebi umevno. Iz njega je dihala modrost starih slovenskih očancev. Bil je usklajen s samim seboj, s soljudmi, z okoljem, v katerem je živel in deloval, z vso naravo, predvsem pa z Bogom. Prav ta vsestranska uravnovešenost pa je temelj svetosti.

Seveda je imel tudi Slomšek boje s samim seboj. S trdoto do samega sebe je odpravljal svoje grehe in nepopolnosti, cenil je odpoved, predvsem pa mnogo molil. Pri likanju samega sebe se je zgledoval zlasti po sv. Frančišku Saleškem in njegovi duhovnosti. Tako je vse bolj napredoval na poti svetosti.

Prav zaradi svoje uravnovešenosti, svojega prizadevanja za dobro, vestnega spolnjevanja svojih dolžnosti ter svoje velikodušne in požrtvovalne ljubezni je bil Slomšek umirjen, zadovol-

jen in poln optimizma. Njegova življenjska pot je bila pot vesele svetosti, z vsemi značilnostmi slovenske vernosti njegovega časa.

Rečemo lahko, da je Slomšek naravno preprost, ljubezniv in vesel slovenski svetnik, ki ne odvraca ljudi od Boga, Kristusa, Cerkve in vernosti, temveč jih privlačuje in nevsiljivo vabi na pot popolnosti. Z vso svojo pojavo, s svojimi spisi in z vsemi svojimi dejanji prižiga svetlo luč na obnebe slovenskega naroda.

Da bi ta luč še bolj zasijala, si Slovenci želimo, da bi bil svetniški škof Anton Martin Slomšek kmalu pred vesoljno Cerkvijo priznan in razglašen za svetnika.

K temu naj pripomorejo naša molitev, naša priprošnja k Mariji, ki jo je Slomšek tako zaupno častil, naše vse večje spoznavanje Slomška in njegovih spisov, predvsem pa naše vsestransko prizadevanje, da bi sledili Slomšku na poti svetosti in bi tako tudi mi na svoj izviren način že tukaj na zemlji uresničili Kristusovo podobo v sebi in z njegovo pomočjo dosegli polnost življenja v večnosti.

V iskanju Resnice, Lepote in Dobrete naj bi najprej odkrili svojo življenjsko pot popolnosti, potem pa po njej pogumno, veselo in stanovito hodili.

Naj nas spodbudi še poslednja Slomškova beseda, vzeta iz njegovih spisov, in naj nas spremlja na naši nadaljnji življenjski poti: „Življenje svetnikov,” piše Slomšek, „je kristijanom vsigdar veliko veljalo in še velja, ter tudi u pravi veri uterjuje, budi grešnike k pokori, pravične u dobrem podpira, dramu zaspane, mlačne ogreva, tolaži žalostna in obupana serca; daja bolnikom potepušljivost, jim dela kratek čas in reune oveseljuje. Ni starosti, ne stanu, ki bi v svojih revah in težavah med svetniki tovarša ne našel, ki ga prijazno vabi rekoč: Ravnaj se po meni, kakor sem se jaz po Kristusu.”

Tudi mi naj bi, vsak po svoje, sledili svetnikom na poti svetosti, posebej še svetniškemu škofu Slomšku, in tako posnemali Kristusa, učlovečeno božjo svetost, njega, ki je „pot, resnica in življenje” (Jn 14,6).

Slomškova beatifikacija je za nas najboljše priprava na sveto in jubilejno leto 2000; skupaj s slovensko sinodo pa je naša vstopnica v tretje tisočletje. Zato Vas, dragi bratje in sestre, vabimo, da se s svojimi dušnimi pastirji tega zgodovinskega dogodka udeležite v čim večjem številu. S svojo udeležbo bomo ponovno izpovedali pred vsem svetom, da smo po blaženem škofu Slomšku povezani med seboj, s Petrovim naslednikom in z vesoljno Cerkvijo.

Razumljivo je, da tak obisk zahteva veliko priprav, saj je treba poskrbeti za varnost svetega očeta, za varen in neoviran promet, za urejen prihod in odhod množice udeležencev. Vse to nam narekuje, da smo pozorni in obzirni drug do drugega. Ob tem dogodku se bomo srečali s svetom in svet z

nam. Navzoči bodo škofje in kardinali iz Evrope in drugih celin, naši rojaki z vsega sveta, diplomati, več sto novinarjev iz mnogih držav, ki bodo poročali o zgodovinski slovesnosti na Betnavi pri Mariboru, o našem narodu, o naši domovini in Cerkvi na Slovenskem. Oči vsega sveta bodo 19. septembra uprte v Slovenijo. To bo naše zgodovinsko pričevanje pred svetom o naši veri, duhovnosti, kulturi, narodnosti, skratka o vsem, kar smo in kar imamo.

Zahvaljujemo se Vam za vašo duhovno in gmotno podporo v času priprave. Naj vaše prizadevanje in sodelovanje spremlja obilje Božjega blagoslova, varstvo Božje Matere Marije in priprošnja prvega slovenskega blaženega - škofa Antona Martina Slomška.

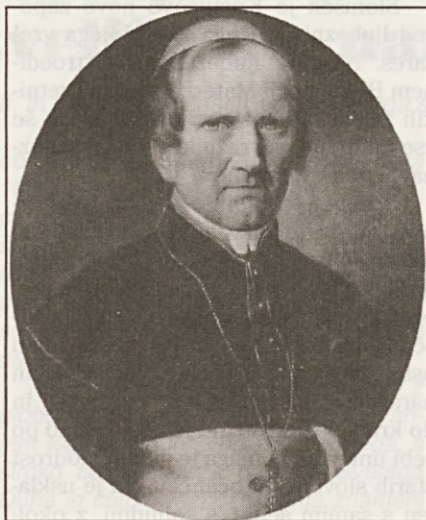
POT K OLTARJU

MARJAN TURNŠEK

Že v začetku našega stoletja je zrela misel, da smo imeli v Slomšku svetniško osebnost in da je vreden, da se začne postopek za beatifikacijo. Najprej se je ta misel rojevala v krogih okrog znanega duhovnika in poslanca Antona Korošca že leta 1912, nato pa so jo uradno sprožili duhovniki dekanije Sv. Lenarta v Slovenskih goricah. Več let so zbirali gradivo in njegove spise. Leta 1935 so na Slomškovih dnevih v Mariboru zbrali kar 400.000 podpisov z željo, da se nadaljuje Slomškov proces. II. svetovna vojna je žal zavrla nadaljnje delo in samo Bogu smo lahko hvaležni, da Nemci niso uničili zbranega gradiva, četudi je bilo nezavarovano shranjeno v veži ene izmed škofijskih hiš, kamor so se vselili kar za dolga tri vojna leta. Povojna leta so bila za Cerkev silno težka in niso dopuščala nadaljevanja dela za beatifikacijo. Pa tudi sicer se o Slomšku ni smelo veliko slišati. Leta 1962 je takratni mariborski škof Maksimilijan Držičnik oddal Slomškove spise skupaj z akti v Vatikan na sedež Kongregacije za obrede.

Nadaljevanje dela je zahtevalo še veliko časa in truda. Mnogo so storili kanonik Franc Hrastelj, sedanji mariborski škof dr. Franc Kramberger, ki je veliko študiral, raziskoval in pisal o Slomšku, ter postulatorja dr. Frančišek Šegula in prelat dr. Maksimilijan Jezerinik s sodelavci.

Rimska kongregacija je najprej dala v presojo dvema teologoma vsa pisna Slomškova dela. Obsežno delo sta končala do leta 1977. Takrat se je moglo pričeti s pripravljanjem zgodovinsko-kritične predstavitve njegovega krepstnega življenja z dokaznimi dokumenti. To delo je bilo končano leta 1995, ko je bila obsežna študija (okoli 2400 tiskanih strani velikega formata) oddana na Kongregacijo za zadeve svetnikov. Celotno tiskano „Predstavitev“ je kongregacija zaupala v presojo najprej petim zgodovinarjem, ki so januarja 1996 končali svoje delo in dali pozitivno sodbo. S tem se je postopku odprla pot na teološko komisijo, ki je zasedala aprila istega leta in prav tako enoglasno potrdila herojsko stopnjo krepsti v Slomškovem življenju. V začetku maja 1996, tik pred papeževim obiskom v Sloveniji, so o celoti razpravljali še na plenarni seji kongrega-

cije (škofje in kardinali) in jo dokončno sprejeli. S tem je bila dana možnost, da je sveti oče lahko 13. maja 1996 izdal odlok o Slomškovih herojskih krepstih. S tem priznanjem je do tedaj „božji služabnik“ Anton Martin Slomšek dobil še nov naziv „častitljivi“.

Medtem ko se je v Rimu vse to dogajalo, je bila narejena tudi ekshumacija (odprtje njegove krste) in identifikacija njegovih posmrtnih ostankov. To je potrebno zaradi morebitnega kasnejšega (po beatifikaciji) češčenja kandidatovih relikvij. Krsta odtlej leži v križevi kapeli mariborske stolnice, pod oltarjem sv. Križa.

V času, ko je bila zgodovinska pozicija v obravnavi, je postulatura pripravljala še en postopek, ki ga je mogoče pričeti takoj, ko so razglašene herojske krepsti: in to je postopek o vsaj enem domnevem čudežu, ki se je zgodil na Slomškovo priprošnjo. Do jeseni 1996 je postulatura pripravila celotno gradivo o izbranem primeru nenavadnega poteka bolezni celjskega opata in prelata Fridrika Kolška. Že 4. februarja 1997 je bila na Kongregaciji za zadeve svetnikov seja zdravniškega kolegija, na kateri je pet zdravnikov specialistov razpravljalo o tem domnevem čudežnem dogajanju in potrdilo, da dogodkov ni mogoče razložiti zgolj z medicinsko znanostjo. Pozicija o domnevem čudežu je nato poromala v roke devetčlanski teološki komisiji. Do junija 1998 je kongregaciji uspelo izpeljati še vse potrebne teološke razprave, tako da je 3. julija 1998 sveti

Škof Rožman o škofu Slomšku

Leta 1925 je kasnejši ljubljanski škof Gregorij Rožman povzel čutenje slovenskih vernikov o škofu Slomšku takole: „Slovenski katoličani ne bomo nikoli dovolj hvaležni Bogu, da nam je poslal tako velikega človeka, ki je tako vsestransko vodil slovensko ljudstvo kot nihče drug k časnemu in večnemu dobremu. 'Glasnik' ga ob tej priliki predstavlja kot našega apostola in kot človeka polnega svetosti in krščanskih krepsti. Kdo ve, koliko duš mladih ljudi je obvaroval pogubljenja s svojimi spisi! S kakšno globino je njegov nauk vplival na versko prenovo našega naroda; tega ne more odkriti noben zgodovinar - za to ve samo Bog, ki mu je že dal obilno plačilo. Tako velik Slomškov napor pri delu za svoje vernike se da razumeti samo s pomočjo dejstva, da je on sam bil svetnik in poln ognja božje ljubezni, ki ga je silila vedno naprej v njegovem gorečem delu za duše... Trdno smo prepričani, da škof Slomšek pri Bogu že uživa večno plačilo, da mu je Gospod uslišal zadnjo željo, za katero je prosil, ko je umiral, da bi lahko bil naš priprošnjik pri njem. Zato naj bo naš spomin ob 125. obletnici njegovega rojstva v tem, da se bomo v težkih okoliščinah zaupali njegovi priprošnji, z vztrajnostjo in zaupanjem, vse do dne, ko ga bo Bog s čudeži povzdignil in ga bo Cerkev dvignila na oltar: prvega slovenskega svetnika!“ (glej G. Rožman, *Ob 125. obletnici rojstva škofa Antona Martina Slomška*, v: „Glasnik presvetega Srca Jezusovega“ 24 (1925) 11,177).

Pravilnost te Rožmanove predstavitve so slovenski kristjani potrdili leta 1936, ko so zbrali 400.000 podpisov in jih poslali svetemu očetu. Duh Slomškove svetosti se je s Slovenci razširil tudi v ZDA, Kanado, Argentino, Tasmanijo, Oceanijo in Avstralijo, kot pričajo časopisna poročila.

oče v moči svoje karizme nezmotnosti slovesno razglasil, da se je na Slomškovo priprošnjo zgodil pristni čudež. S tem so bili končani vsi formalni postopki, ki so potrebni za dokončno dejanje razglasitve za blaženega častitljivega božjega služabnika Antona Martina Slomška.

Slomškovi častilci in vsi Slovenci smo z velikim veseljem sprejeli novico, da je postopek, ki je trajal več kot sede-

mdeset let, končan. Že nekaj časa je v srcih slovenskih vernikov na tihem tlela želja, da bi ob priložnosti beatifikacije ponovno gostili papeža Janeza Pavla II. na slovenskih tleh. Boječe izražena prošnja je pri papežu naletela na pripravljenost srca. Kljub še obsežnejšemu programu zaradi zadnjega leta neposredne priprave na jubilej 2000 je velikodušno sprejel povabilo in določil dan 19. septembra 1999 za zgodovinski dan Cerkve na Slovenskem in vsega slovenskega ljudstva. Bolj primerne datuma nam res ne bi mogel ponuditi, saj je september Slomškov mesec. Septembra že dolga leta obhajamo Slomškovo nedeljo, saj je 24. september njegov smrtni dan, dan rojstva za nebesa. Ta dan bo postal tudi dan liturgičnega praznovanja, ki ga bomo vsako leto prav gotovo slovesno obhajali in bo seveda v koledarju nosil njegovo ime: blaženi Anton Martin. S papežem Janezom Pavlom II. se bomo tokrat srečali samo na enem mestu in sicer v Slomškovem škofovskem mestu Mariboru. Z mariborskega letališča se bo pripeljal na prireditveni prostor, ki bo tokrat na Betnavi, kjer je lep baročni (nekdanj) škofijski dvorec s posestvom. Tam bo potekalo bogoslužno slavlje, med katerim bo papež opravil slovesni akt razglasitve za blaženega. Po končanem obredu se bo napotil na grob novega blaženega in tam pomolil. Popoldne pa bo zapustil našo domovino in se vrnil v Vatikan.

Za korak od razglasitve za blaženega k razglasitvi za svetnika pa bomo morali izprositi in uspešno pripeljati skozi enak postopek še vsaj en čudež na priprošnje blaženega Antona Martina. S tem se bo spet pokazal naš skupni delež: koliko Slovenci, doma in po svetu, zaupamo v Slomškovo priprošnje pri Bogu v različnih zadevah (in seveda o tem tudi obveščamo škofa ali vodstvo postopka).

Zaključimo to kratko spoznavanje velikega človeka z njegovo lastno mislijo iz Drobotnic za leto njegove smrti 1862: „Hvaliti svoje rajne dobrotnike, povzdigovati njih lepa dela in znamenite zasluge je nam ravno toliko dolžnost, kakor njih slavne zglede posnemati. Kdor svojih slavnih prednikov ne časti, njih vrli naslednjik biti ne zasluži. Hvalimo torej, dragi prijatelji, sloveče može, rodoljube naše, ponavljajte njih spomin!“

Slomšek prav gotovo je eden takih vrlih mož, vreden našega spoštovanja in posnemanja. ■

IZ SLOMŠKOVEGA ŽIVLJENJA...

1800 -26.11. rojen na Slomu v župniji Ponikva
1821 -vstopil v bogoslovje v Celovcu
1824 -8.9. posvečen v duhovnika
1825 -kaplan na Bizelskem
1827 -kaplan v Novi cerkvi
1829 -spiritual v Celovcu
1838 -nadžupnik v Vuzenici
1846 - opat in mestni župnik v Celju
1848 -5.7. v Salzburgu posvečen za lavantinskega škofa
1859 -prestavitev škofijskega sedeža v Maribor
1859 -14.10. otvoritev bogoslovja v Mariboru
1862 - 24.9. umrl v Mariboru
1941 -21.6. prevoz Slomškove krste iz grobnice na starem pokopališču v kriptobazilike Matere milosti
1978 - 7.10. prenos posmrtnih ostankov škofa Slomška iz kripte frančiškanske cerkve v stolnico
1995 -1.9. ekshumacija in prenos posmrtnih ostankov škofa A. M. Slomška v Križevno kapelo
1996 -13.5. papež Janez Pavel II. potrdil herojske kreposti škofa A. M. Slomška
1996 -19.5. papež Janez Pavel II. obišče stolnico in moli na Slomškovem grobu
1998 -3.7. papež Janez Pavel II. potrdi in sklene postopek za Slomškovo beatifikacijo
1999 -19.9. papež Janez Pavel II. razglasi Slomškovo beatifikacijo v Mariboru

MLADEMU DEKLETU

JOŽKO KRAGELJ

*Lepa, brezskrbna so leta mladosti,
polna so upov, veselja in petja,
vsa posejana so s kitami cvetja,
prave neznanke so stiske, bridkosti.*

*Tvoja mladost naj ne bo izgubljena,
zdaj se pripravi na zrelo življenje,
ki bo prineslo skrbi in trpljenje.
Leta kot biseri so dragocena.*

*Zgrabi odločno kladivo in dleto,
pili pogumno značaj svoj in kreši,
slabo odvrzi in dobro vse reši,
delo naj to Ti bo lepo in sveto.*

*Čuvaj nedolžnosti svoje zaklade,
v bojih, skušnjavah nikdar ne obupaj,
Bogu v molitvah se večkrat zaupaj
in uresničila svoje boš nade.*

MARIJI SNEŽNI

JOŽKO KRAGELJ

*Lepa si, Marija Snežna,
Tvoja nas podoba nežna
vabi, mnogi k Tebi gremo,
radi srca Ti odpremo.*

*Svet malikom zdaj se klanja,
Sina Tvojega odklanja,
Tebe in Boga preklinja,
vera že iz src izginja.*

*Nam pomagaj, Božja Mati,
zvesti hočemo ostati
in Te kot nekoč častiti
ter s Teboj Boga slaviti.*

*Hrepenimo po svetosti.
Vsi potrebni smo modrosti
za resnico in dobroto,
da spoznamo laž in zmoto.*

*Žalostne vse potolaži,
rane, stiske, jok ublaži,
prosi nam za čase nove
Svetega Duha darove.*

VIŠARSKI MATERI

JOŽKO KRAGELJ

*Mati Višarska,
gorsko Te cvetje,
romarjev petje
vedno obkroža,
sonce Te boža.*

*Smreke, macesni
na levi in desni
so kot stražarji
pred strelo, viharji.*

*Vse potolaži,
rane ublaži,
solze otiraj,
bolne podpiraj,
da bi veseli
slavo Ti peli!*

ZAKAJ SLOVENSKA ŠOLA?

MILENA AHČIN

Slovenska šola je nekaj posebnega. Če že pol stoletja cela vojska učiteljc in drugih delavcev v naših domovih brez priznanja in brez plačila zvesto in navdušeno skrbi za čim boljši pouk naših malčkov, mora biti slovenski jezik res od Boga podarjen. To delo ni samo navada, zanimivost, sposobnost. V nas je neka sila, ki nas neprestano žene dalje. Obenem daje nepopisno zadovoljstvo ob vsakem otroku, ki je razumel naš dar, ga prejel in ga bo izročil naprej. To zadovoljstvo se ne da primerjati z nobenim občutkom telesnega zadovoljstva. Kdor tega nima v sebi, ne bo mogel razumeti. Materinščina je izraz materinske ljubezni. To ni neki zanimiv svetovni jezik. To je glas srca, bitje srca, dihanje. Ta jezik smo prinesli v sebi, čutili smo ga, preden smo mogli z usti oblikovati prvo besedo.

Mati čuti z otrokom in to prelije v govor. In otrok bo sprejel v nedolžno dušo ta govor, takega, kot mu ga mati nudi. Zato je težka neodgovornost, otroku vsejati v dušo razkldano, nejasno besedo, mešanico izrazov, za katere sam ne more vedeti, od kod so in kam spadajo. Če otroku, ki se šele bori z izgovorjavo, nudimo mešanico, ki ni ne v tem ne v onem

jeziku, mu zadamo bolečo nejasnost, iz katere se bo rešil šele z leti, ko se bo naučil toliko španščine, da bo mogel oblikovati svoje misli. Slovenščina mu bo ostala kot odvišna navlaka, nepotrebna in samo v meglenem spominu.

Zdaj ga pošljemo v šolo. V slovensko šolo. Kaj naj učiteljica počne z otrokom, ki ne zna sproščeno pozdraviti, ne povedati najbolj preproste misli? Naj reče otroku, da doma niso prav govorili? Naj poruši v otroški duši lepo sliko doma, zavetja, varnosti, prave domače sreče, spoštovanja? Ne, ne sme. Mora delati čudeže.

Ko pride otrok v ljudsko šolo, še vedno lahko začnemo od kraja. Otrokov besedni zaklad še ni preobširen, da ga ne bi mogli obseči v sobotnem šolskem dnevu. Vendar ima slovenska šola svoj pomen samo takrat, ko bo otrok imel doma nekoga, ki bo z njim govoril samo slovensko. Tisti, ki z otrokom govori slovensko, mora z njim govoriti *samo* slovensko, brez vmešavanja tujih besed. Otrok mora čutiti, da se dá v slovenščini vse povedati. Brez tega prepričanja je vse naše delo zaman. Brez tega prepričanja smo v otrokovih očeh osmešeni.

Ruski bogataši so imeli francosko vzgojiteljico. Z vsemi je govorila rusko, z gojencem samo francosko. Ko je mladenič odrasel, je šel v Pariz s pravim znanjem francoščine. V Stritarjevih delih bremo o nemški vzgojiteljici. Ta je govorila z učencem samo nemško, povsod drugod je bila slovenščina enakovredna. Otrok se je navadil z vzgojiteljico govoriti o vsem, kar je bilo potrebno, v nemščini.

Govorimo z otrokom samo v enem jeziku. Če hočemo, da bo znal slovensko, mu moramo nuditi vse izraze v slovenščini. Od prvega pozdrava dalje. Saj pozdrav je kot uvod v pogovor. Poznamo celo vrsto prisrčnih, domačih ali tudi imenitnih pozdravov. Prav nič nam ni treba meketanja ali drugih oponašanj. Potem pa pazimo, da ne bomo iskali krepkih izrazov med pogovorom, pa jih jemali iz tujih jezikov. V slovenščini se dá vse povedati, pa še prav jasno in krepko, kadar je treba. Kadar ne najdeš takoj slovenskega izraza, poskusi opisati, orisati z več besedami, a nikar ne prevajaj! Vsaka prevedena beseda je velik korak nazaj. Že zato, ker nikdar ne pomeni prav isto.

Opazam, da otroci v družinah, kjer je eden od staršev druge narodnosti, boljše govorijo slovensko - če slovenski roditelj z njim govori slovensko - kot otroci v družinah, kjer so starši sicer Slovenci, pa malomarno posegajo po španskih izrazih med slovenskim govorom.

Zavedajmo se, da otrok v teh letih postaja radoveden. Kako se reče po slovensko? Kako je bolj prav? Izrabimo to razpoloženje in naredimo uslugo otroku in še sebi! Otrok hoče biti „velik“. Vedno hoče biti večji kot je v resnici. To se sicer neke pri 20 letih obrne, posebno pri dekletih, a začne se zelo zgodaj. Mislim, da otroku že v najnežnejših letih presedajo pomanjševalnice in spačenke, ki jih posebno stare mamice zelo rabijo. „Mislim, da iščejo nežnost bolj zase kot za detece. Otrok pa hoče piti, ko mu ponujajo pupcanje, hoče jesti, ko ga pregovarjajo k papanju. In takšnih izrazov je neskončna vrsta. Ne zgublajmo časa, povejmo pravo besedo, da se bo počutil velik. Obenem imamo priliko, da govorimo z otrokom, mu zaupno odkrijemo pravo besedo - obenem ga navadimo, da se bo z nami pogovoril o svojih občutkih, ko ga vprašamo, kako sprejme takšno besedo. S časom ga bomo navadili zaupnega pogovora, ko ga bomo vprašali, kaj misli o tej in oni reči, tudi o takšnih rečeh, ki se vedno ne tičejo

Učiteljica Anica Šemrov v slovenski šoli - Foto: M. Šušteršič

SKRIVNOST PRAVEGA MIRU

MARKO KREMŽAR

otrok. Navadimo otroke govoriti doma o vsem. Začnimo že pri prvih ZAKAJ ali ZAKAJ NE. Nikdar ne odgovorimo, da nimamo časa ali da je še premajhen in si ne izmišljajmo neumnih izgovorov. Če je otrok dovolj velik, da ga zanima, je dovolj velik, da mu damo odgovor, in ne zamudimo prilike, da se mu približamo in pridobimo zaupanje. Če res ne znamo odgovoriti, mu obljubimo, da bomo sami poiskali v knjigah ali pri kom drugem in da bomo povedali. Otrok se bo navadil vprašati doma, v šoli, duhovnika ali poiskati v knjigah, kakor bo videl mamo in očeta.

Pri domačih nalogah navadno pomagamo, čeprav domača naloga ni preizkušnja znanja vse družine. Če pa že pomagamo, naj se otrok po opravljeni nalogi nalogo sam dobro nauči, da bi jo potem lahko tudi sam še enkrat naredil, morda z delno spremembo. Tako se bo počasi navdušil, da celo ne bo maral več pomoči. Kadar je treba otroka le preveč priganjati, pustimo ga, da bo šel brez naloge v šolo in bo sramota pred drugimi bolj pomagala kot mamine prošnje in očetovo priganjanje. Učiteljica si bo že pomagala, verjetno mu bo naložila za nagrado še kakšno dodatno nalogo.

To je nekaj osnovnih misli. Predvsem prosim starše, pomagajte učiteljem s tem, da v času učenja slovenščine pozabite na druge jezike, saj se dá slovensko povedati prav vse, ne samo kar je za domačo rabo, tudi v znanosti in visokoletečih umetnostih, čeprav kdo ne verjame ali pa se mu zdi premalo imenitno. Morem celo trditi, da so pri študiju tujih jezikov najbolj napredovali tisti, ki so svoj materni jezik temeljito do vseh potankosti spoznali in potem na tem temelju gradili, da so prišli do občudovanja vrednih uspehov.

NAMENI APOSTOLATA MOLITVE ZA SEPTEMBER

Splošni: Da bi se vsi, ki delujejo pri sredstvih družbenega obveščanja, vse bolj zavedali svojih odgovornosti in si dejavno prizadevali za spoštovanje dostojanstva vsakega človeka, ustvarjenega po podobi Boga Očeta.

Misijonski: Da bi se milijonom beguncev, zlasti v Aziji, lomil kruh Božje besede in zagotovil učinkovit program humanitarne pomoči in razvoja.

Slovenski: Da bi naši časnikarji in kulturni delavci - verni in neverni - oblikovali kulturo srca.

Papeževo pismo, namenjeno vernikom ob svetovnem dnevu miru, ki se praznuje vsako leto prvega januarja, je bilo podpisano in dano v javnost na praznik Brezmadežne, 8. decembra, lani. V njej nakazuje sveti oče Janez Pavel II. misli, ki naj bi spremljale katoličane skozi letošnje leto, ki je zadnje pred velikim jubilejem.

Stoletje, ki se končuje, časnikarji upravičeno imenujejo 'stoletje vojn'. V nobeni dobi človeške zgodovine ni bilo pobitih in pomorjenih toliko ljudi kot v razsvetljenem in do onemoglosti razvitem, pa tudi razkristjanjenem stoletju po Kristusu. Enaindvajseto stoletje čaka pred vrati, zaprti na zapečatenost s sedmimi pečati. A rod, ki bo prišel pisati prve strani novega tisočletja, je že med nami. V rokah teh mož in žena se skrivajo odločitve, od katerih bo odvisno, če bodo kronisti mogli nekoč poimenovati to stoletje kot 'dobo miru'. Tem ljudem, ki šele stopajo v javno življenje, so namenjene v prvi vrsti papeževe besede.

„V spoštovanju človekovih pravic je skrivnost pravega miru“

Kakor že v svoji prvi okrožnici „Redemptor hominis“, tudi ob tej priložnosti Janez Pavel II. spominja vernike, da je vsaka oseba ustvarjena po božji podobi in sličnosti. Iz tega dejstva izhaja človekovo dostojanstvo in njegove pravice. Vsak od nas je zato, po papeževih besedah, „usmerjen k svojemu Stvarniku in je v stalni povezanosti z vsemi, ki so deležni iste časti“. Ta povezanost pa ustvarja ob pravicah tudi dolžnosti. Kjerkoli se „pravice in dolžnosti med seboj dopolnjujejo in krepijo, tam je pospeševanje osebne blaginje v harmoniji s služenjem skupnemu dobremu“. (2)

V nasprotju z medijskimi in večkrat tudi političnimi slogani, ki poznajo vse mogoče pravice, pa nobene dolžnosti, poudarja papež neločljivo povezanost dolžnosti in pravic, ki jih ima vsaka oseba. V človekovem življenju in v družbi naj bi se zavestno dopolnjevala oba izraza človekove časti.

A papež pove v gornjem stavku še nekaj več. V sodobni družbi je večkrat prikazano osebno dobro kot nasprotje

skupne blaginje. Človek v tekmi za čimvečji delež dobrin lahko pozabi, da ga uspehi ne rešujejo prirojene odgovornosti za ostale tekmece. Pravice nalagajo dolžnosti. Iz tega temeljnega ravnovesja izhaja velika in nedeljiva vrednota: mir.

Univerzalnost in nedeljivost človekovih pravic

Združeni narodi so pred pol stoletja sprejeli znano Deklaracijo o človekovih pravicah. V njej priznavajo, da imajo vsi ljudje, kot člani človeške družine, neodtujljive pravice. V tem splošnem priznanju pravic ni ne razlik in ne izjem.

Papež poudarja, da omenjena Izjava pravic ne daje, ampak jih priznava. Pravice so človeku prirojene. Bile so, predno jih je razglasila Organizacija združenih narodov. Zato ne sme nihče „odvzeti teh pravic niti enemu od ljudi, komerkoli, ker bi to pomenilo iti proti svoji lastni naravi. Vsi ljudje brez izjeme so si v svojem dostojanstvu enaki“. (3) Na tem načelu univerzalnosti človekovih pravic sloni celotno upanje za doseganje pravičnosti in miru.

Človeku prirojene pravice delimo navadno v dve kategoriji: eno sestavljajo civilne in politične, drugo pa gospodarske, socialne in kulturne pravice. Vse so, po besedah svetega očeta, med seboj tesno povezane, ker predstavljajo „različne izraze enega samega subjekta, ki je - oseba. Celotno uveljavljanje vseh kategorij človekovih pravic je zagotovilo polnega spoštovanja vsake od pravic“. (3) Načelo nedeljivosti človekovih pravic izhaja iz enotnosti in celovitosti osebe.

Nobena človeku prirojena pravica ni varna v svetu, kjer ljudje ne pazijo na vsako od njih. „Kadar se dopušča brez protesta kršenje katerekoli od temeljnih človekovih pravic, so v nevarnosti vse ostale,“ (12) pravi papež. Ker so pravice nedeljive, predstavlja njihova obramba eno samo, nedeljivo nalogo. Vse pravice so ogrožane ali pospeševane istočasno. Napad nanje na enem delu sveta bi moral pretresti vest vseh ljudi in prezir ene od njih postavlja v nevarnost vse. Nedeljivost temeljnih

pravic dopolnjuje univerzalnost odgovarjajočih dolžnosti.

Janez Pavel II., z razlago omenjenih načel, utrdi izhodišče cerkvenega nauka o človekovih pravicah, nato pa se dotakne tistih med njimi, ki se zde v današnjih časih najbolj ogrožene.

Pravica do življenja

Osnovna pravica vsakega človeka, pravica do življenja, ne potrebuje v katoliškem nauku toliko utemeljitve kakor poudarek. „Človeško življenje je sveto in nedotakljivo od svojega spočetja do svojega naravnega konca. 'Ne ubijaj' je božja zapoved, ki kaže na skrajno mejo, katere ni nikoli dovoljeno prekoračiti. Neposredno in hoteno uničenje nedolžnega človeškega bitja je vedno globoko nemoralno." (4)

V naslednjih odstavkih papež gornjo misel še poglobi. Poudari, da imajo neokrnjeno pravico do življenja še nerojeni ljudje pa starčki, bolniki in obremenjeni. Opozori pa tudi na vprašanja, ki nastajajo z razvojem genetike. Genetska tehnika ali inženjerija so izrazi, ki vedno pogostejše zvenijo v naši vsakdanjosti, pa vsebujejo več vprašanj kot odgovorov. Zato Janez Pavel II. svari: „Na tem področju naj znanstveno raziskavo pozorno spremlja pri vsakem koraku etično razmišljanje, ki naj navdahne primerne pravne odločbe za zavarovanje celovitosti človekovega življenja. Življenje ne sme biti nikoli ponižano na stopnjo predmeta." (4)

Če poteka med pripadniki naravnega reda in njegovimi rušilci že dolgo tih, a srdit boj okrog temeljnih pravic še nerojenih in bolnih oseb, se bo predvidoma prenesla teža tega moralnega spopada na področje še nespočetega človeškega življenja. Pravica, biti spočet v ljubezni, še ni bila javno izražena. A biološke manipulacije življenja bodo postavile človeški rod kmalu tudi pred to vprašanje.

Verska svoboda

Ker izraža vera, po papeževih besedah, „najgloblje teženje človeka, določa njegov pogled na svet in usmerja njegove odnose z bližnjimi", je po svoji naravi nedotakljiva. To pomeni, da je treba priznati človeku svobodo celo v tem, „da spremeni svojo vero, če tako od njega zahteva vest". Vsak mora namreč „slediti svoji vesti... in ne sme biti prisiljen, da bi delal proti njej. Prav zato ne sme biti nihče pod prisilo obvezan sprejeti

določeno vero, in to ne glede na okoliščine in na razloge". (5)

V gornjem odstavku poudarja papež Wojtyła misel, ki jo je razvijal že kot mlad kardinal na koncilskih zasedanjih. Ker smo navajeni govoriti o svobodi vere nekako defenzivno, v smislu, da nam drugi ne smejo prepovedovati in omejevati življenja po veri in vesti, je ob tej priložnosti sv. oče ponovno pokazal na drug vidik iste resnice. Tudi mi smo dolžni spoštovati vse ljudi, kar pomeni dopuščati, da živijo nekateri mimo krščanstva, če sledijo pri tem svoji vesti. Mar so potem vse vere enako dobre? Ali nismo dolžni skrbeti tudi za zveličanje tistih bratov in sester, ki se motijo? Na vsak način! Vendar nihče se ne more zveličati drugače kot po svojih svobodnih odločitvah. Pomagati moramo bližnjemu, da se odloča prav, a odločitev mora biti njegova. To nalaga nam, kristjanom, tem večjo odgovornost.

Dolžni smo širiti božjo blagovest, dolžni smo zavračati zmote pa tudi relativizem na področju vere in morale, a tak, da osebam ne delamo nasilja. „Uporaba nasilja v imenu svoje veroizpovedi je deformacija prav nauka, ki ga oznanjajo vsa poglobljena verstva," (5) nas opozarja papež.

Pravica do sodelovanja

„Vsak državljani ima pravico, da sodeluje v življenju svoje skupnosti." (6) Ta pravica sodelovanja in soodločanja pa zvoedeni v družbah, kjer se razširja „favorizem in korupcija". Tako družba sicer lahko ohranja videz demokratičnosti, ne deluje pa kot prava demokracija. V njej ljudje niso enaki ne pred zakonom pa tudi ne v gospodarski praksi. Celotno volitve ne zagotovijo te pravice v družbi, kjer državljani s svojo pasivnostjo dovolijo, da se volilnega procesa polastijo razne sile z namenom, da na nepošten način obvladajo vzvode oblasti.

Pravica sodelovanja v skupnosti je neločljivo povezana z dolžnostjo državljanov, da v družbi resnično sodeluje. Tarnati o razmerah pa stati ob strani pri odločanju, zabavljati nad občino ali nad državo pa ne sodelovati pri volitvah, je za kristjana prav tako nesprejemljivo, kot preprečevati sodržavljanom izvajanje njihovih političnih pravic.

Iz omenjene temeljne osebne pravice pa izhaja na mednarodnem področju tudi odgovarjajoča pravica narodov in držav, „da sodelujejo pri odločitvah, ki morejo večkrat globoko priza-

deti njihov način življenja," opozarja papež.

Danes, ko je v svetu povsem razvidna nevarnost prevelike „koncentracije politične in finančne moči," je to opozorilo vredno premisleka. Papež poudarja, da zahteva „iskanje skupne narodne in mednarodne blaginje, da se uresniči tudi na gospodarskem polju, pravica vseh, da sodelujejo pri odločitvah, ki jih zadevajo." (6)

Pravica manjšin

„Ena od najbolj dramatičnih oblik diskriminacije je, zanikati etničnim skupinam in narodnim manjšinam temeljno pravico, da obstajajo kot take." To pa se ne dogaja le, kadar skušajo člane neke manjšine razseliti, pravi papež, ampak tudi, „kadar se namerava oslabiti njihovo etnično identiteto do take mere, da niso več prepoznavni". (7) Ohranjanje identitete, odpor diskriminaciji raznarodovanja je človekova pravica in dolžnost.

Ta del papeževega pisma bi morali Slovenci deliti povsod, kjer živijo naši rojaki na svoji zemlji kot manjšina. Vse slovenske manjšinske skupnosti so že desetletja ogrožane v svojem obstoju. To se dogaja sistematično celo v časih, ko so na oblasti v sosednjih državah vlade, ki naj bi vsaj teoretično sprejemale krščanski nauk. Tudi tem državljanom bi lahko poslali gornje papeževe besede in jih opozorili na moralne vidike njihove manjšinske politike.

Prav je, da bi svojim rojakom pri njihovem delu za svojo narodno identiteto, redno in zavestno izkazovali spoštovanje najprej kot Slovenci, pa tudi kot katoličani. Njihov boj za narodni obstanek je pomembno moralno dejanje, ki dobiva v cerkvenem učiteljstvu ponovno zaslobo.

Pravica do osebne rasti

Vsak človek naj bi razvil svojo osebno lastnost na podlagi prirojenih mu lastnosti, beremo v pismu svetega očeta. Ta pravica je kršena, kadar vzgajajo otroke proti njihovi narodni in verski identiteti pa tudi, kadar jim otežkočajo pot do izobrazbe. Omejevati nekomu možnost študija iz predsodkov, je velika krivica, najsi gre za zapostavljanje deklic ali za diskriminacijo ras, kultur in družbenih plasti.

„Vzgoja in poklicno izobraževanje morata biti na prvem mestu, tako v načrtih držav, ki so v razvoju, kot v progra-

MISLI

k mašnim berilom v avgustu

IVAN LIKAR

23. NAVADNA NEDELJA 5. september

Prerok je Bogu odgovoren za grešnike

Prvo berilo (Ezekijel 33,7-9)

Večno vprašanje s prvih strani Svetega pisma: „Sem mar jaz varuh svojega brata?“ se v tej ali oni obliki neprestano ponavlja. Vsak človek je odgovoren za svojega bližnjega, toliko bolj Kristusov učenec. Na primeren način mora - potem ko je pometel pred svojim pragom - grešnika posvariti, da se bo morda spreobrn timer. Molk iz strahu ali iz napačne obzirnosti je tiho pritrjevanje grehu.

Ljubezen je spolnitev postave Drugo berilo (ap. Pavel Rimljanom 13,8-10)

V luči prvega berila je razumljivo tudi današnje drugo berilo. Apostol Pavel pove, v čem je spolnjevanje postave in zapovedi: v ljubezni do bližnjega. Če bi se držali zlatega pravila: „Kar nočeš, da bi drug tebi storil, tega ti drugemu ne stori!“ bi spolnili vso postavo in življenje na zemlji bi bilo podoba nebes.

Brata je treba klicati k spreobrn timer Evangelij (Matej 18,15-20)

Evangelij današnje nedelje govori o odnosih med kristjani. Je zelo stvaren, saj jemlje človeka takega, kot je. Ni namreč tako hudo, če se kdo pregreši. Hudo je, če ni nikogar, ki bi ga kot brata posvaril, ali pa, če kljub svarilu zakrknjeno vztraja v grehu. Pred tem nas Bog varuj!

24. NAVADNA NEDELJA 12. septembra

Odpuščajmo bližnjemu, da nam bo odpušeno

Prvo berilo (Sirahova knjiga 27,30; 28,1-7)

Tudi Sveto pismo stare zaveze govori o odpuščanju bližnjemu. Berilo, ki ga bomo poslušali, je jasno: mržnja in jeza sta ostudni in le grešnik se ju trdno drži. Vsak od nas se mora spomniti svojega položaja in svoje človeške krhkosti. Če bomo mislili na to resničnost svojega bivanja, nam bo težko obsojati in ne odpuščati. Ne pozabimo, da smo skupnost dolžnikov.

Vedno smo božja last Drugo berilo (ap. Pavel Rimljanom 14,7-9)

V življenju in smrti smo božja last, saj smo popolnoma od Boga odvisni: to je osrednje sporočilo današnjega drugega berila. Če torej pripadamo Kristusu, ki je Gospod živih in mrtvih, čemu bi druge obsojali? „Ti, ki sodiš svojega brata, kdo si?“ nas sprašuje Jezus sam. Prepustimo sodbo Bogu, da bomo skupaj z vsemi brati in sestrami za vedno Gospodova last.

ODPUŠČANJE NIMA MEJE Evangelij (Matej 18,21-35)

Pretresljiva prilika o neusmiljenem kraljevem hlapcu nam sporoča temeljno vsebino evangelija: kakor je Gospod nam vsem na križu odpustil grehe, tako zahteva, da odpuščamo tudi mi. To ni neko medlo priporočilo, to je božji ukaz, kateremu se je treba pokoravati. Kdor ne bo odpustil, mu ne bo odpušeno. Spomnimo se tega, ko bomo sedaj poslušali evangelij in potem pri očenašu.

25. NAVADNA NEDELJA 19. september

Bog sodi drugače kot ljudje Prvo berilo (Izaija 55,6-9)

Odlomek iz preroka Izaija nas želi spomniti, da je Bog neskončno vzvišen nad človeka. Kakor je nebo visoko nad zemljo, tako so njegove misli visoko nad našimi mislimi. Hoče nam približati

ROJSTVO DEVICE MARIJE 8. september

Družine, v katerih vlada lepa ljubezen in spoštovanje, se veselijo in komaj čakajo rojstnega dne ali godu vsakega člana, toliko bolj matere. Tako je tudi z veliko krščansko družino, ki že dobrih 1300 let praznuje rojstvo svoje in božje Matere Marije. Ljudstvo je temu prazniku že od nekdaj reklo „mali šmaren“ ali ponekod „mala maša“ za razliko od vnebovzetja, ki ga je imenovalo „veliki šmaren“ in „velika maša“. Ko praznujemo praznike, ki so bili v veliki časti pri naših prednikih, praznujemo tudi svoje korenine, svojo povezanost z njimi, ki so nam v vernosti in pobožnosti prepričljiv zgled. S koreninami v preteklosti, s korakom, usmerjenim v bodočnost, in s pogledom, uprtim v nebo, stopamo pogumno skozi sedanji čas v ljubeči prisotnosti Nje, katere rojstni dan z veseljem obhajamo.

Boga, ki je drugačen kot človek: zato da bi se zavedli svoje majhnosti in svoje priletnosti ter zahrepeneli po božjih mislih in po božjih poteh.

Kristus je smisel življenja Drugo berilo (ap. Pavel Filipljanom)

Lahko rečemo, da je drugo berilo utelešenje sporočila, ki smo ga slišali v prvem berilu. Tam je Izaija govoril o božji vzvišenosti in drugačnosti, tukaj nam Pavel ponižno nariše svojo drugačnost: zaradi bratov in sester po veri želi še živeti, želi še trpeti in se zanje žrtvovati, čeprav sluti in ve, kako lepo bi bilo s Kristusom v večnem veselju.

Bog je boljši kakor človek Evangelij (Matej 20,1-16a)

Malo je evangelijskih odlomkov, kjer bi se božja drugačnost bolj pokazala, kakor v priliki o delavcih v vinogradu in o navidez krivičnem plačilu, ki so ga nekateri prejeli. Naj priliko razlagamo tako ali drugače, vedno ostane skrivnost. In prav je tako. Popolnoma se prepustimo Bogu in njegovi pravični ljubezni.

26. NAVADNA NEDELJA 26. september

**POVIŠANJE
SVETEGA KRIŽA**
14. september

Praznik Povišanja sv. križa je povezan s slovesnostjo posvetitve bazilike Kristusovega vstajenja, ki so jo zgradili na kraju božjega groba leta 335. Hkrati pa se ta praznik vključuje v svetopisemsko zgodovino, saj so Judje praznovali spravi dan le dva dni poprej, dvanajstega septembra. Salomon je izbral ta praznik za dan posvetitve templja. Nam pomeni ta dan zmagoslavje križa, po katerem je prišlo zveličanje na ves svet, zato ga veselo in hvaležno praznujemo.

Spokorjeni grešnik bo rešen
Prvo berilo (Ezekijel 18,25-28)

Ni važno, kaj je bilo v preteklosti. Četudi smo bili veliki grešniki, četudi smo velikokrat ravnali proti svoji vesti in proti božji ljubezni. Važen je sedanji trenutek, ko nas Bog po preroku Ezekielu kliče k spreobrnjenju. Če zapustimo svojo grešno pot, bomo živeli polno življenje božje milosti in nobena krivda prejšnjega življenja se nam ne bo prištevala.

Bodimo istega mišljenja kot Jezus
Drugo berilo (ap. Pavel Filipljanom 2,1-11)

Spreobrnjenje, o katerem je govoril starozavezni prerok, ni možno v nobenem drugem imenu, kakor v imenu Jezusa Kristusa. Zato nam Pavel naroča, naj bomo istih misli kakor Jezus. Tako bomo tudi eno med seboj, saj nas bo Jezus združeval v globini naših src.

Grešniki pridejo v božje kraljestvo
Evangelij (Matej 21,28-32)

Prav zanimiva sta dva sinova iz današnje evangelijske prilike. Prvi je bil poslušen očetu le v besedi, drugi pa samo v dejanju. Jezus hoče reči, da so besede premalo, prepoceni. Saj tudi pregovor pravi, da besede mičejo, zgledi pa vlečejo. Ni torej dovolj le z razumom verovati Bogu; verovati moramo z vsem svojim bitjem. Takšna vera se kaže tudi v iskrenem kesanju, zaradi katerega pojdejo v božje kraljestvo celo cestninarji in nečistnice.

Svatba v Kani

WILHELM HÜNERMANN

Ob zvokih bobnov in piščali se je sprevod pomikal po cesti skozi Kano. Njihov korak je bil razigran, življenje je kipel iz vsakega njihovega giba. Bakle so trepetaje ožarjale vesele obraze. Nevesto v blestečem, iz roda v rod podedovanem okrasju, so spremljale družice. Mladenci so glasno vriskali in prepevali. Ženin, ki si je nadel slovesni svatbeni turban, je žarel od sreče in ponosa.

Mladi lončar je svojo delavnico kar najlepše pripravil. Hotel je, da bi bili svatje na ta veliki dan zares zadovoljni. Pisane preproge in rogoznice so ustvarjale prijetno vzdušje. Šest velikih lončenih vrčev pred vrati je opozarjalo na njegov poklic. Natanael, ki je kot najboljši ženinov prijatelj tokrat skrbel za red, je Jezusu in njegovim učencem določil častne sedeže. Marija je skupaj z drugimi ženami pomagala pri slovesni pojedini in skrbela za postrežbo.

Z ovčjim mesom in pečenimi ribami - zanje je poskrbel Natanael - so do vrha napolnili skleda. Iz mehov so v lončene čaše točili rdeče vino.

Mladi Janez, Zebedejev sin, je nemirno opazoval Učitelja. Gospod je pred kratkim prišel iz puščave, kjer ni ničesar motilo skrivnostne božje tišine, in sedaj...? Je to prav, da Kristus sodeluje pri tako hrupnem slavlju? Kaj bi rekel Krstnik, če bi ga videl tu? Vse mogoče misli so se mu motale po glavi in grbančile visoko čelo. Vsega tega si ni in ni znal pametno razložiti.

Vprašujoče je pogledal Andreja, ki mu je dal vedeti, da ga razume. Ne, Janez, mož, oblečen v raševino, ne bi prišel na takšno svatbeno slavje. Jezus je bil drugačen, čisto drugačen. Morda pa njegov načrt vključuje ne le pokoro, ampak tudi veselje. Prav gotovo se spodobi, da se pošten človek veseli sreče mladoporočencev. Andrej je šepnil Janezu nekaj pomirjevalnih besed.

Vrata delavnice so bila nastežaj odprta. Vsa Kana se je drenjala ob vhodu, da bi mladoporočencema zaželela srečo. Seveda se ob tej lepi priložnosti nihče ni branil velike čaše vina. Vinski mehovji so se kar vidno praznili. Natanael je zaskrbljeno pogledoval na može in mlade-

niče, ki so pridrli ne samo iz Kane, ampak tudi iz okoliških vasi. Nekaj tihih besed je šepnil ženin in ta je pri priči prebledel.

Naj je bil ženin še tako reven, vendar je na svatbeni dan pogostil vsakogar, ki mu je prišel voščit srečo. Niti najbolj zanikrnega berača ni smel izključiti. Kakšna sramota, če bi čaše ostale prazne! Še dolga leta bi o tem govorili po vsej deželi! "Se še spomnite? Takrat je v Kani, pri lončarju, zmanjkalo vina in gostje so odhajali suhih grl." Iz mladega ženina bi se povsod norčevali.

Bil pa je tam še nekdo, ki je opazil ženinovo stisko. Marija, ki je za vse prav po materinsko skrbela, je opazila, da zmanjkuje pijače. Stopila je v slavnostni prostor, se približala svojemu sinu in mu šepnila:

„Vina nimajo!“

Gospod se je prenehal pogovarjati s svojimi učenci, obrnil se je k materi, se ji prijazno nasmehnil in rekel:

„O, žena, kaj pa se naju to tiče!“ Marija ga je žalostno pogledala, on pa je tiho pristavil:

„Moja ura še ni prišla!“

Toda ali ni bilo v njegovem odklonilnem odgovoru čutiti nekaj rahle negotovosti? Se ni v njegovih očeh zaiskrilo sočutje? Mati se je molče umaknila, pristopila k mladeničem, ki so točili, jim komaj opazno pokazala na Jezusa ter rekla:

„Karkoli vam reče, storite!“

Gospod je tedaj vstal, pristopil in jim naročil:

„Napolnite vrče z vodo!“

Pokazal je na ogromne vrče, katerih vsak je držal vsaj po sto litrov.

Fantje so osuplo zijali v nazareškega tesarja. Tudi njim ni ušla ženinova zadrega in bali so se, da se bo radost prihajajočih kaj kmalu spremenila v žalostno vpitje in razočarano godrnjanje. Zgodilo se je že, da so si razočarani gostje ženina krepko privoščili. In kakšna bo korist od tega, če te ogromne vrče napolnijo z vodo. Vseeno so storili, kar jim je Gospod naročil. Morda jih je k temu nagnila čisto svojevrstna sila, ki je sevala iz njegovih oči, ali pa nenavadno opozori-

lo žene iz Nazareta. Z vedri so hiteli k vodnjaku. Krepko so se oznojili in zadihali, preden so vrče napolnili do vrha. Tedaj se je zgodilo nekaj, česar še svoj živ dan niso doživeli. Nazarečan jim je zapovedal:

„Zajemite zdaj in nesite starešini!”

Ha, ha! Ali bo stari vinogradnik, ki danes opravlja to pomembno službo, užival ob tej vodni kapljici! Morda je vse skupaj samo ena izmed šal, ki jih navadno zbijajo na svatbah. Vražje se bodo krohotali, ko bo stari pokusil pijačo! Napolnili so čašo in jo ponudili starešini. Napravil je dolg požirek. Zavedajoč se svoje pomembnosti, se je držal silno slovesno. Pijača mu je glasno klokotala po ustih. Počutil se je kot v domači kleti, kadar je prvič nastavil nov sod.

Skrivnostnih obrazov so fantje čakali, kdaj bo stari vinski poznavalec začel jezno pljuvati. Pa se to ni zgodilo. Starešina je samo debelo gledal. Še enkrat je krepko potegnil, nato pa z očitnim užitkom izpil do dna.

„Pri vseh prerokih!” je zamrmral in se z rokavom obrisal. „To ti je vino! Tako dobro ne raste niti na najlepših pobočjih Safeda!” Njegovo obilno telo je neverjetno urno zaracalo k ženinu. Potegnil ga je za rokav in očitajoče zagodrnjal:

„Vsak postreže najprej z dobrim vinom in, ko se ljudje napijejo, s slabšim, ti pa si dobro vino prihranil do zdaj.”

„O čem govoriš?” ga ženin vpraša. Starešina mu brez besed ponudi napolnjeno čašo.

„Poskusi še sam! Mi lahko poveš, odkod imaš to kapljico? Žlahtnejša še ni tekla po mojem grlu!”

Lončar je presenečen postavil čašo na mizo. Ni vedel, kaj se dogaja. Da ni kdo od gostov prinesel s seboj nekaj mehov te dragocene pijače? Tedaj pa so se do njiju že prebili strežniki in vsi iz sebe od razburjanja poročali, kaj se je zgodilo.

„Naročil nam je, naj napolnimo vrče, - da, tisti tesar iz Nazareta - tiste ogromne vrče, ki služijo za obredno umivanje. Morali smo jih napolniti z vodo. Da, prav slišiš, z vodo iz vodnjaka in ta je postala vino in to boljše kakor ga premore Pilat in pije tetrah!”

„Kaj Pilat, kaj tetrah!” je momljal starešina. „Bedak naj bom, če cesar v Rimu pije boljše!” Odmajal se je k vrču, da bi si znova napolnil čašo.

ŽALOSTNA MATI BOŽJA 15. september

Dan po Povišanju sv. križa praznujemo god Žalostne Matere božje. Spominjamo se njenih bolečin, ki so odmev Kristusovega trpljenja. Marija sedem žalosti: ko ji je Si meon napovedal, da bo njeno dušo prebodel meč bolečin, ko je z Jezusom in Jožefom bežala v Egipt, ko se je Jezus zgubil v templju, ko je šel od doma oznanjat evangelij, ko se je na križevem potu srečal z njo, ko je stala pod njegovim križem, ko ga je mrtvega objela in objokovala. Pridružimo se Materi bolečin in sočustvujemo z njo, ki je s svojo bolečino soodreševala svet.

Večina v tistem prazničnem vrvežu ni zapazila, kaj se je zgodilo. Jezusovi učenci pa so bili priče nezaslišanemu čudežu.

„Božja slava se je razodela!” je navdušeno vzkliknil Filip.

„Še večje reči kot to boš videl!” je jecel Natanael. „Tako mi je rekel, ko sem ga prvič srečal. Resnično! Ne bi verjel, če ne bi bil sam pričal!”

Simon, ki ga je Jezus imenoval Peter, je gledal Učitelja z velikimi, otroško začudenimi očmi. Kaj vse še lahko stori človek, ki more vodo spremeniti v vino! Ta bi lahko celo iz lesa napravil ostre meče, da bi z njimi pregnali Rimljane. Pri moji duši! Ura velikih dogodkov se je sprožila. Zažarela je zarja mesijanskega jutra. Odrešenje se je približalo.

Prav tako je mislil tudi njegov brat Andrej. Samo Janezu ni šlo v glavo, zakaj je Jezus na tako nenavaden način razodel svojo moč. Nagrbančenega čela je poslušal naraščajoči hrup povabljenih in nepovabljenih, ki so pokušali čudežno nastalo vino.

Že po prvem srečanju je vzljubil Učitelja z vso močjo svojega čistega, strastnega srca. Minilo pa je še mnogo časa, preden ga je popolnoma razumel. Le njegova mati ga je razumela. Ona, ki ga je edina resnično poznala, je vedela, da je ta čudež storil zato, ker je ves ena sama utelešena dobrot, - ker je videl stisko nesrečnega ženina, ker je hotel blagosloviti čas, ko sta se dva človeka združila v ljubezni, da bi sodelovala s Stvarnikom. Bilo pa je še nekaj, kar je utrjevalo njegovo gotovost. Njen sin ji še nikdar ni zavrnil nobene želje. Vedela je, da ji je tudi tokrat ne bo.

Kmalu zatem je Gospod prepustil svate njihovem veselju. S svojo materjo in učenci se je napolil v Kafarnaum, kamor ga je bil povabil Filip.

Ko so molče hodili pod zvezdnatim nebom, je Janez neprestano razmišljal o čudežu, zaradi katerega se ni in ni mogel umiriti.

Janez Krstnik ni nikdar pil opojne pijače. Zvest njegovemu zgledu tudi on ni popil niti kapljice vina. Jezus pa je s svojim prvim velikim znamenjem vse to postavil na glavo! Kdo se ne bi čudil?

Verjetno ima tudi to svoj pomen, gotovo globlji in težje dojemljiv, tako da ga samo zares pazljivo duhovno oko lahko dojame.

„Spreobrnite se!” je bil klical Krstnik množicam ob Jordanu. Glej, kakšna podobnost! Isto je Jezus izrazil s čudežem, ko je vodo spremenil v vino.

Danilo se je že, ko so prispeli do jezera. Prvi rožnati žarki vzhajajočega sonca so božali tihe valove. Janezu se je zdelo, kakor da bi po temni noči ves svet obsijala nenavadna nadzemska luč.

Mladega ribiča je prešinilo osrečujoče spoznanje. To prebujajoče se jutro je podobno mesijanskemu ljudstvu. Jezus je prišel, da spremeni svet. Da njegovo prvo znamenje - spremenjenje vode v vino - je dovolj jasen dokaz, da je to res.

Galilejsko sonce je spreminjalo jezersko gladino v tisoče blestečih odsevov. Hodili so ob pozlačeni gladini in strmeli. Vse je bilo ožarjeno s skrivnostno novo lučjo.

RESNICA O PEKLU

še aktualna?

LOJZE KUKOVICA

Pred nekaj tedni je Janez Pavel II. ob več priložnostih podal nekaj izjav o peklju. Te izjave in komentarje k njim je skozi več dni prinašal - in to precej na široko - tudi največji buenosaireski dnevniki Clarín. To dejstvo je tudi naši reviji priložnost, da posvetimo tej verski resnici nekaj vrstic.

Eno zelo važnih razodetih verskih resnic je tudi dogma o peklju. In vendar današnji človek nerad sliši in razmišlja o njej. Tudi duhovniki bolj redko, če sploh, govorimo o tej temi. Ljudje seveda raje vidijo, če se jim govori o božjem usmiljenju in božji dobroti kot pa o božji pravičnosti, katere eden od učinkov je prav pekel.

Pekel je

Obstoj pekla je od Boga razodeta in od Cerkve kot takšna proglašena resnica, ki jo mora vsak kristjan priznati, če hoče kristjan biti in ostati. Jezus je namreč pogosto govoril o peklju kot dokončni usodi človeka, ki ne bi hotel sprejeti ponujenega božjega odrešenja in ki bi do konca zavračal božjo odpuščajočo ljubezen. Kristus je govoril svojim poslušalcem o obstoju pekla in v čem je ta, zlasti s podobami in simboli. Resnica o peklju namreč tako zelo presega vse, kar si človeški razum more misliti in predstavljati, da nam jo je samo na ta način mogel približati. Tako je na primer govoril o „ognju, ki ne ugasne“, o „joku in škripanju z zobmi in ognjeni peči“, o tem, kako pogubljenim „črv ne umrje in ogenj ne ugasne“. Resnico o peklju pa je Kristus še posebej jasno proglasil v priliki o poslednji sodbi, ko je napovedal, da bo onim na njegovi levisi, ki ga niso hoteli prepoznati v pomoči potrebnih in jim pomagati, dejal: „Proč, izpred mene, prekleti, v večni ogenj, ki je pripravljen hudiču in njegovim angelom“. Po teh besedah Kristusovi obstoji pekel predvsem v tem, da bodo pogubljeni „daleč od Jezusa“, ki je Življenje. Biti daleč od Življenja, pa je zgubiti večno življenje in sicer za vedno. Zato se pekel tudi imenuje „večna smrt“. Kristus zaključil priliko z besedami: „In ti bodo šli v večno trpljenje, pravični pa v večno veselje“. Se na drugem mestu z vso resnostjo

naznanja, da „bo poslal svoje anđele“, ki bodo „pobrali vse pohujševalce in jih vrgli v ognjeno peč“.

Cerkev je opirajoč se na Kristusov nauk, proglasila obstoj pekla za dogmo, za katere resničnost jamči On sam, večna Resnica, ki se ne more motiti in ne more varati. Naj iz mnogih izjav cerkvenega učiteljstva o peklju navedem samo eno, in sicer iz 4. lateranskega koncila iz leta 1274, kjer je rečeno: „Vsi umrli bodo vstali s svojimi telesi, ki jih imajo sedaj, da prejmejo plačilo, ki so ga zaslužili, tako dobri kot hudobni; hudobni bodo skupaj s hudobnim duhom prejeli večno kazen, dobri pa s Kristusom večno slavo.“ Razodeta verska resnica je torej, da obstoji pekel, neko stanje (ne kraj) človekovega pogubljenja, čigar bistvo je dokončna in večna izguba Boga. In da je to stanje združeno z najstrašnejšim trpljenjem, ki si ga je sploh mogoče misliti.

Težave proti tej resnici

Obstoj in posebej še večno trajanje pekla zbuja v kristjanih in sploh vseh ljudeh, ki za to krščansko dogmo vedo, močne ugovore. Zato mnogi, tudi kristjani, ne marajo nič slišati o njej, češ da tako lahko spravijo v nevarnost celo samo vero v Boga. Sprašujejo se med drugim, kako more Bog, ki je neskončna ljubezen in dobrot, obsoditi na večno trpljenje človeka, ki ga je iz ljubezni ustvaril in ga odrešil s smrtjo svojega lastnega sina. In še, kako more slabotno človeško bitje zagrešiti kakšen tako velik greh, da bi zaslužil večno kazen, torej trpljenje brez konca. Nadalje, kako more kak človek, ki je šele po smrti spoznal, kaj je Bog in kaj se pravi Boga izgubiti, trdovratno vztrajati v svojih grehih in jih ne hoteti obžalovati ter se spreobrniti. Pekel se tako kaže mnogim kristjanom kot kričeče nasprotje z božjo dobroto in s človeško majhnostjo ter slabostjo.

Prvi odgovor na te težave proti peklju je ta, da ni Bog tisti, ki človeka obsodi na pekel, ampak je človek sam tisti, ki se nanj obsodi, ko prostovoljno in trdovratno vztraja v grehu, v zavračanju Boga. Nihče namreč ne more po pameti trditi, da Bog hoče pogubljenje kakega človeka. Tako misliti o Bogu bi bilo zanj skrajno krivično in žaljivo. Res je ravno

nasprotno. Bog z vso resnostjo hoče zveličanje vseh ljudi in v ta namen uporabi vso svojo vsemogočnost, ko nudi človeku vso potrebno pomoč, da se človek lahko zveliča. Ta božja volja je tako resna, da je izročil svojega lastnega sina v strahotno smrt na križu, da bi se „nihče, ki vanj veruje, ne pogubil, ampak da bi imel večno življenje“. Če se torej kak človek pogubi, se to zgodi proti božji volji.

Bog ne obsodi nikogar na pekel, ampak njegovo pogubljenje le pripusti, ker spoštuje človekovo svobodno odločitev do zadnjih posledic. Bog nikogar noče prisiliti, da ga ljubi, kajti prisiljena ljubezen - če bi bila sploh možna takšna ljubezen - ne bi bila vredna ne Boga ne človeka. S tem seveda ni rečeno, da je Bog indiferenten do človekove ljubezni. Še zdaleč ne. Nasprotno, takorekoč ne ve, kaj bi še storil, da bi si njegovo ljubezen pridobil. Bog se čuti prezirane in užaljenega, če človek njegove ljubezni ne vrača s svojo. Človeško govorjeno je pogubljenje vsakega človeka za Boga neke vrste poraz, ker ni dosegel, kar si je s svojim stvarjenjem in odrešenjem namenil.

Ugovor, da človek ni sposoben zagrešiti tako velikega greha, ki bi zaslužil večno kazen, ne prizna veličine človekove svobode. Človek je velik, tako zelo velik, da se more nepreklicno, dokončno in za večno odločiti za svojo usodo. Velik, ker lahko sprejme ali pa zavrne Boga. In to za večno, nepreklicno. Človek ne bi bil resnično svoboden, če bi se ne mogel odločiti za Boga ali proti Bogu. Sprejetje božje ljubezni je samo zato velika človekova odločitev, ker je svobodna, ker bi se bil lahko odločil tudi proti njemu.

In končno, da pogubljeni vztraja v zavračanju Boga, ko se noče skesati svojih grehov, dokazuje, da je lastno človekovi svobodi tudi to, da se kdaj lahko odloči tudi dokončno in nepreklicno, torej za zmeraj. Prav ta možnost daje človekovemu življenju na tem svetu vso njegovo dramatično resnost. Prav obstoj pekla in sicer večnega pekla odkriva strahotno resnost človekovega življenja na zemlji.

To so le nekateri najbolj splošni ugovori proti peklju. Je še eden, ki ga duhovniki večkrat slišimo: zakaj je Bog ustvaril tiste ljudi, o katerih je vedel, da se bodo pogubili? Zakaj ni ustvaril samo tistih, o katerih je vedel, da se bodo zveličali? To je skrivnost božje svobode. Sploh bo dogma o peklju ostala skrivnost v tem življenju. Človeku ne preostaja drugega, kot da ponižno ukloni svoj razum pred njo. Vendar prav ta dogma

kristjanu posreduje tudi veliko luč. Odkriva mu namreč, kako zares Bog človeka ljubi, ker ga je - seveda če človek sam to hoče - rešil tako velike nesreče, kot je večno pogubljenje. Človeka ni odrešil za majhno ceno, kot piše sv. Peter prvim kristjanom: „Veste, da vas iz vašega brezplodnega življenja niso odkupile minljive reči, srebro ali zlato, temveč predragocena kri Kristusa, brezhibnega in brezmadežnega Jagnjeta.“

Pekel in greh

Cerkev uči, da se večno pogubi, kdor umrje v smrtnem grehu, ki ga ni obžaloval in zato tudi ne prejel od Boga odpuščanja zanj. Smrtni greh mora biti torej nekaj silno velikega in se verjetno ne zagreši tako pogosto, kot bi se zdelo. Teoretično namreč vemo, kaj je smrtni greh in kateri so pogoji zanj. Konkretno je pa pogosto zelo težko reči, če je bil konkretni smrtni greh res storjen ali ne. Težko je namreč reči, kdaj je imel človek zadostno zavest in popolno svobodo za smrtni greh, ki ima tako usodne posledice. Gotovo je pa, da je kazen za neobžalovan in nepopravljen smrtni greh večno pogubljenje. Kdor do konca življenja vztraja v zavračanju Boga in odklanjanju njegovega usmiljenja, ki ga vabi k spreobrnjenju, ta se sam obsodi na pekel. Bog samo potrdi in ovekoveči človekovo odločitev. Na pogubljenih se tako uresničuje psalmistova beseda: „Oblačil se je v kletev kakor v svoj plašč, naj pride v njegovo notranjost kakor voda... naj mu bo kakor obleka, s katero se pokriva...“ (Psalm 108). Greh se pogubljenca takorekoč drži vso večnost in zahteva kazen zanj.

Pogubljeni bodo za večno ločeni od Boga, ker so se svobodno in nepreklicno odločili proti njemu. In ker je Bog edino resnična in neskončna sreča, so z grehom zavrgli tudi to. Zapravili so srečo, ni pa v njih umrlo neutešno hrepenenje po njej. Vso večnost jih bo žejalo po njej, torej po Bogu, istočasno bodo pa vedeli, da so jo zgubili za zmeraj, da jim je za vedno nedosegljiva. Tu na zemlji se človek lahko zamoti in najde vsaj nekaj sreče v minljivih stvarih, in zato lahko pozabi na Boga, v večnosti sreče v stvareh ne bo več, ostal bo le pogubljenec sam s svojo nepopisno praznoto in revščino. Le hrepenenje po sreči mu bo ostalo, nikdar potešeno, nikoli izpolnjeno, kajti kot pravi sv. Avgustin: „K sebi si nas ustvaril, o Bog, in nemirno je naše srce, dokler ne počije v tebi“. Tega počitka pogubljeni ne bo nikdar našel. Kaj mora to biti, si na zemlji ne moremo predstavljati. Je

nekako to - če se večno sploh kako more pojasniti s časnim - kot je s človekovim zdravjem. Dokler smo zdravi, mislimo in si želimo tisoč drugih reči, na zdravje se niti ne spomnimo. Ko nas pa obišče bolezen, posebej če je ta resna in nevarna, potem pa hitro pozabimo na vse drugo in mislimo samo na zdravje. Zdravje, na katero prej nikdar nismo resno mislili, postane naenkrat vsa naša skrb, na vse drugo pozabimo.

Pekel je večn

Pogubljeni v peklu šele prav spozna, kaj je Bog zanj, a spozna tudi, da ga je zgubil za zmeraj. Zato je najstrašnejše v peklu prav njegova večnost. Če je pekel skrivnost, je to predvsem zaradi svoje večnosti. Ko je mlada Terezija Avilska nekoč resno razmišljala o večnosti, je začela kot napol blazna tekati po polju in ponavljati: za vedno, za zmeraj! Misel na večnost jo je pretresla prav do mozga. Kot bi morala vsakega človeka! Ko začne človek misliti na večnost, se mu misli in domišljija nekako zamegljijo in ustaviijo. In pekel je večn, tako nas uči Kristus. Pogubljeni nimajo najmanjšega upanja, da bo njihovo trpljenje kdaj prenehalo. Veliki pesnik Dante je v svoji pesnitvi *La Divina Comedia*, v kateri opisuje človekovo usodo po smrti, napisal na peklenška vrata: „Lasciate ogni speranza, voi ch' entrate - Pustite vsako upanje, vi, ki vstopate!“

Pekel bi prenehal biti to, kar je, trpljenje in muke pogubljenih bi ne bile več neznosne, če bi pogubljeni smeli upati, da bo pekla nekoč konec, pa četudi po tisočih in milijonih let. In ker je nauk o večnem peklu nekaj tako strašnega, ni čudno, da so se v sami Cerkvi vedno znova ponavljali poskusi, kako najti kakšno drugačno razlago za to resnico o peklu. Nastale so teorije, po katerih naj bi se nekoč vsi pogubljeni spreobrnil, da jim bo Bog njihove grehe odpustil in jih sprejel k sebi v nebo. Da bo vse zlo in vsa hudobija končno premagana in odpravljena, da bo kazen za grehe odpuščena ali pa prestana in da bo tako prišlo do vesoljne obnove, ko bo Bog vse ljudi sprejel k sebi v nebesa.

Vsi ti poskusi, kako „odrešiti“ pogubljene, nimajo nobene opore v Svetem pismu, zato jih je Cerkev morala ponovno obsoditi kot nasprotno božjemu nauku. Tako je na primer že leta 543 na carigraskem koncilu obsodila vsakogar, ki „bi mislil ali trdil, da je kazen hudobnih duhov in pogubljenih ljudi začasna in da se bo torej nekoč končala ter da bo končno prišlo do spreobrnjenja tako pogubljenih ljudi kot tudi hudobnih duhov“.

Peklenški ogenj

Kristus večkrat govori o trpljenju pogubljenih kot o mučenju v ognju in po ognju. Tako na primer pravi: „Kdor ne živi v meni, ga vržejo proč kot mladiko in se posuši. Take poberejo, vržejo v ogenj in zgorijo.“ In v Skrivnem razode-tju je pisano: „Strahopetci in neverniki, pokvarjenci in ubijalci, nečistniki in čarovniki, malikovalci in vsi lažnivci bodo dobili svoj delež v jezeru gorečega žvepla.“ Posebej v priliki o poslednji sodbi Kristus govori o ognju, ko na levici stoječim ukaže: „Proč od mene, prekleti, v večni ogenj!“

Kako je razumeti ta ogenj v peklu? Danes ga Cerkev razlaga ne več dobesedno, kot nekaj realnega, temveč kot neki simbol, neko podobo. Gre za podobo, za simbol strahotnega trpljenja pogubljenih. Tako grozna kot je bolečina, ki nam jo na zemlji povzroča ogenj, so resnične in težke peklenške muke. Zemeljski ogenj je torej le podoba tistega trpljenja, ki ga trpijo pogubljeni v peklu. Da je ta razlaga pravilna, je razvidno tudi iz tega, da je ta ogenj pripravljen tudi „za hudobnega duha in njegove angele“, torej za čisto duhovna bitja, ki jih snovni ogenj niti ne more prizadeti.

Za konec

Pekel je verska resnica, je pa tudi nedoumljiva skrivnost božje pravičnosti. Bog je Ljubezen, je pa tudi Pravičnost. Na to božjo pravičnost je mislil sv. Pavel, ko je vzkliknil: „Kako nekaj strašnega je pasti v roke živemu Bogu!“ In morda je tudi Jezus mislil nanjo, ko je izrekal nad Judežem Iškarijotom besede: „Bolje bi bilo za tega človeka, da ne bi bil nikdar rojen.“

Zaključimo to razmišljanje o peklu z besedami iz Katekizma Katoliške Cerkve: „Nauk o peklu je poziv k odgovornosti, s katero mora človek uporabljati svojo svobodo z ozirom na svojo večno usodo. Ta nauk je obenem nujen klic k spreobrnjenju: „Vstopite skozi ozka vrata, kajti široka so vrata in prostorna je pot, ki vodi v pogubo, in veliko jih hodi po njej. Kako ozka pa so vrata in tesna je pot, ki vodi v življenje, in malo jih je, ki jo najdejo“ (Mt 7,13-14). Ker pa ne vemo ne ure ne dneva, moramo biti, kakor nas Gospod opominja, stalno čuječi, da bi bili po dovršitvi le enkratnega teka našega zemeljskega življenja vredni stopiti z njim na ženitnino in biti prišteti med blagoslovljene in da nam ne bo kakor malopridnim in lenim služabnikom ukazano iti v večni ogenj, v zunanjo temo, kjer bo jok in škripanje zobmi“ (st.1036).

Kardinal je kristjan v službi evangelija

Iz knjige Sol zemlje kardinala Josepha Ratzingerja povzemamo nekaj misli o vlogi kardinalske in drugih cerkvenih služb v Cerkvi. V njih se Ratzingerjeve osebne izkušnje prepletajo s spoznanji vesoljne Cerkve, z izkušnjami duhovnikov, škofov, kardinalov, papežev in seveda vernikov. Vsem je dano, da so sodelavci ljubezni, v nasprotnem podedežjo diktaturi poljudnosti in vsakdanjosti. V službah Cerkve pa je tako, da se osebne ambicije umikajo zahtevam poslanstva, v katerem moramo na svojih postojankah s človeškimi sredstvi in z božjo pomočjo početi velike stvari: služiti evangeliju z drobnimi noviči vsakdanjega življenja.

VEROVATI IN VODITI BARKO CERKVE

Ali mora kardinal pravzaprav izpolnjevati nekatere višje zahteve, mislim višje, kakor pa so postavljene na primer duhovniku ali nadškofu?

Kardinal je kristjan, je duhovnik in škof. Je nekdo, ki v Cerkvi nosi odgovornost, da se oznanja evangelij in obhajajo sakramenti. Besedi „višje zahteve“ ne bi preprosto pritrdil, temveč bi dejal: kardinalu so zastavljene čisto specifične zahteve. Tudi od župnika, preprostega podeželskega župnika, se veliko terja, ko mora razumeti ljudi in jim stati ob strani v boleznih, bolečinah, veselju, ob svatbi in ob pogrebi, v krizah in veselju. Poskušati mora verovati z njimi in voditi barko Cerkve.

Obstajajo Jezusove zahteve, ki jih tudi kardinal težko izpolnjuje?

Prav gotovo, kajti kardinal je prav tako šibek kakor drugi, in morda ga njegov položaj z raznoterimi odgovornostmi spravlja celo v večje težave. Dejati bi, v vseh desetih zapovedih, strnjениh v glavni zapovedi ljubezni, so tudi zanj take, ki jih nikoli ne izpolni docela. Pogosto je ravno zelo težko ljubiti, ljubiti Boga in človeka, in to na način, ki ustreza božji besedi. O tem ni nobenega dvoma, in iz zgodovine je dovolj znano, kako šibki so lahko kardinali v tem pogledu.

Torej je tudi kardinalu včasih težko ljubiti ljudi?

Veste, ljubiti kolektivno človek tako in tako ne more. Seveda obstaja nesimpatični, kjer imaš svoje velike težave. In včasih začneš že dvomiti o tem, ali je človek dober, in se spraševati, ali ni Stvarnik tega spustil predaleč iz rok, tako da tale stvaritev zdaj polagoma postaja nevarna in ne more biti več ljubezni vredna. Toda tedaj je treba ravno reči, da nekaterih sploh ne poznam, torej mi o tem ne pritiče nikakršna sodba. Druge moram pustiti take, kakor so. In dobri, katere poznam, mi vendar vedno znova dajejo gotovost, da Stvarnik že ve, kaj je naredil.

Stori torej tudi kardinal kaj napačnega?

Kakor vidite.

SODELAVCI ABSOLUTIZMA ALI LJUBEZNI

Kot državni poglavar je papež poslednji absolutistični knez v Evropi, kot cerkveni poglavar in naslednik apostolov je papež zadnja instanca vere. Vatikan velja za zastarelega. To je, pravi jo, privzdignjen krog starcev, ki zadošča sam sebi, ki ni več v povezavi s skrbmi in težavami cerkvenih skupnosti zunaj. Primer za to naj bi bila pregovorna vatikanska počasnost, s katero ti ljudje medtem šepajo ravno neskončno za časom. Kakšno podobo imate Vi - nekako kot človek od znotraj - o Vatikanu?

Razlikujva zdaj vatikansko državo, kjer je papež državni poglavar; tako je teoretično pravilno, da bi imel vse pravice sam, dejansko pa svojo funkcijo državnega poglavarja komajda izvaja. To je majcena država, v kateri pa seveda obstajajo tudi upravne naloge; za to obstaja tako imenovani gubernatorat, torej posebna vatikanska vlada. Zdaj imamo tudi že zastopstva sodelavcev, tako da se tu sploh ne vlada v tako staromodnih oblikah, kakor se rado misli.

K Vašemu drugemu vprašanju: Papež je vrhovni varuh vere, to je pravil-

no, toda tudi tu ne odloča absolutistično, temveč pri tem bistveno prisluhne zboru škofov. Res je, da je Vatikanu lastna neka počasnost, preprosto že zaradi tega, ker je treba preiti toliko instanc, in ker je to tudi v skladu z obveznostjo skrbnosti. Po drugi strani je počasnost seveda tudi posledica pičlega osebja, in na takem kraju, kjer istočasno poteka toliko stvari, posamičnih postopkov sploh ni mogoče tako hitro potisniti naprej. Tega pa nimam za slabost, temveč bi bila prav v taki stvari, kakor je vodenje Cerkve, hektika neprimerna in pravzaprav potrpežljivost dobro orodje. Marsikatera vprašanja se razrešijo tudi tako, da jih najprej pustimo teči in ne posegamo zmeraj takoj vmes.

Seveda je prav, da je krog kardinalov krog starih mož, ali vsekakor ne ravno mladih mož. Prednost je ta, da odločitve na splošno niso prenačljene, da je tu veliko življenjskega izkustva, ki more človeka napraviti tudi prej prizanesljivega. Seveda pa je treba paziti tudi na to, da je zastopana prva mladost. Imamo pravilo, da morajo biti sodelavci ob vstopu stari manj kakor 35 let in da potem tudi ne smejo večno ostati, tako da torej srednja starost sodelavcev vnaša obenem tudi druge vidike.

NA PREHODU V NOVO TISOČLETJE

...”Novo je že v prihajanju,” ste nekoč rekli. Kako sami vidite svoje mesto v zgodovini? Kako daleč ste, po Vaših mislih, že odprli vrata k novemu? Ali pa bo in mora to storiti šele naslednji, tisti, ki pride za Vami?

Jaz bi vse zelo relativiziral in rekel - kakšni formati bodo prišli potem, to počakajmo, in to se bo tudi videlo. To bodo čisto drugi časi, toliko bodo imele te figure čisto drugo podobo. In kar se tiče tehtnosti v zgodovini, tega zdaj še ne moremo predvideti. Gotovo, kdor je živel v tem stoletju, je živel v času velikih sprememb in sega dejansko nekako še v prejšnje. Toliko že drži, da je tu navzoč še zelo živ stik s tem, kar je mitem izginilo. S tem, ko smo bili porinjeni v docela drug svet, je nastala tudi funkcija ohranjanja kontinuitete med potovanjem naprej. To sem jaz

poskušal. Čisto odprto je treba pustiti, ali se to na podlagi poznejših zgodovinskih razvojev tudi še pokaže kot ključni položaj. Seveda vidimo silne preobrate lastnega časa, toda vélike perspektive, ki pridejo za tem, nam ostanejo nedostopne. Tisto, kar je pripadalo meni, je, tako mislim, bilo: stati v tej kontinuiteti, jo ponesti naprej ter jo obenem posredovati v vsekakor zmeraj bolj pospešeno zgodovino.

Vsaka naloga ponavadi zahteva neko ceno. In kaj šele tako visoko zastavljena, kakor je ta, služiti resnici.

Služiti resnici je velika beseda in je „najvišja volja“, ki je navzoča v tem poklicu. Toda to se seveda izplačuje v majhnih novcih. Dogaja se to v zelo mnogovrstnih, zelo preprostih in majhnih stvareh, nekje v ozadju. Volja do resnice ostaja temeljna, toda dejansko moram obdelovati korespondenco, brati spise, voditi pogovore in tako naprej.

Zame je bila cena ta, da tako rekoč nisem mogel delati povsem tistega, kar sem si bil predstavljal, namreč da bi z mislijo in besedo bistveno sodeloval v velikem duhovnem pogovoru našega časa, da bi razvil lastni opus. Moral sem sestopiti ravno v majhnost in mnogoterost dejanskih konfliktov in dogodkov. Pustiti sem moral ob strani velik

del tega, kar bi me zanimalo, in se preprosto postaviti v službo in jo sprejeti kot svojo nalogo. Moral sem se osvoboditi od ideje, da bi moral brezpogojno napisati in brati to ali ono; namesto tega sem moral priznati, da je moja naloga do tukaj.

Ali ste torej sporazumni s svojim življenjem, ste srečen človek?

Da, sporazumen sem, kajti živeti zoper samega sebe in svoje življenje ne bi imelo smisla. In mislim, da sem - na drugačen način, kakor sem bil predvideval in pričakoval - vendarle mogel narediti nekaj smiselnega. In zares sem hvaležen za življenje, tako kakor ga je Bog uravnal in izoblikoval.

PRIHODNOST NI BOLJŠE, AMPAK VEČNO ŽIVLJENJE

Vera, upanje, ljubezen, glavne kreposti - kaj pomenijo v življenju kardinala Josepha Ratzingerja?

O veri sva pač zelo veliko govorila; da je to najprej korenina, s katero se odpre življenje, temeljna odločitev, da Boga zaznamo in sprejmemo. In da je to ključ, od koder se razjasni drugo.

Ta vera pomeni upanje, saj svet tak, kakršen je, ni kratko malo dober, in tak naj bi tudi ne ostal. Če ga človek opazuje zgolj empirično, bi lahko menil, da

je zlo glavna sila v svetu. Krščansko upati pomeni vedeti za zlo in vendar zaupljivo iti naproti prihodnosti. V svojem jedru temelji vera v sprejetju dejstva, da smo ljubljeni od Boga, in zato vera pomeni ne samo to, da rečemo Bogu 'da', temveč da rečemo 'da' stvarstvu, ustvarjenim bitjem, predvsem človeku, da skušamo videti v vsakem božjo podobo, in tako postanemo nekdo, ki ljubi.

To ni preprosto. Toda s temeljnim da, s prepričanjem: Bog je ustvaril ljudi, on stoji zadaj za njimi, ljudje nika- kor niso kratko malo negativni - s tem prepričanjem more ljubezen najti oporo in na podlagi vere utemeljiti upanje. V tem smislu vsebuje upanje prvino zaupljivosti nasproti naši ogroženi zgodovini, a nima nič opraviti z utopijo: predmet upanja ni prihodnji boljši svet, ampak večno življenje. Pričakovanje boljšega sveta ne drži pokonci nikogar, saj ta boljši svet ni naš svet, in vsakdo mora shajati s svojim svetom, s svojo sedanostjo. Svetu prihodnjih rodov bistveno daje svoj pečat svoboda teh rodov in ga mi moremo določati vnaprej le zelo omejeno. Toda večno življenje je vendar moja prihodnost in zato moč, ki oblikuje zgodovino.

Nadškof Rode vodi somaševanje v Kočevskem rogu, 20. junija.

NOVO POGLAVJE V ZGODOVINI

Na tem kraju strašnega spomina bi morali molčati. Kajti ob tem, kar se je tu dogajalo konec maja in v prvih tednih junija 1945, nas prevzame nema groza in ostanemo brez besed. Zbrani smo na kraju zločina. Zločina, ki je bil na videz dokončni obračun revolucije z nasprotniki, v resnici pa je pomenil njen moralni samomor. Vendar se iz molka, iz grozeče tišine umorjenih dviga neogibno vprašanje: Kako je bilo to mogoče? Zakaj se je to zgodilo?

Stojimo pred pomnikom totalitarne ideologije, ki je svoj obstoj gradila na sovraštvu, računala na zmožnost sovražstva v človeku in uporabljala sovraštvo kot sredstvo za širjenje in utrjevanje svoje oblasti. S tem je legitimirala množični umor kot sistem vladanja: najprej pri odstranjevanju vseh resničnih ali samo domnevnih nasprotnikov, v kasnejši fazi pa kot spomin na teror, ki drži prihodnje rodove v strahu in servilnosti. Za to taktiko vladanja se skriva messijanski načrt komunizma: odpreti novo poglavje v zgodovini s prihodom novega človeka. To naj bi bilo očiščeno človeštvo, ki ga predstavlja svetovni proletariat pod vodstvom komunistične partije. Temu novemu subjektu zgodovine, tej zgodovini odrešenja je treba žrtvovati vse, kar ovira njen zmagoslavni pohod v čas. Vse, kar spominja na stari, zavrženi svet, mora biti brez usmiljenja odstranjeno. Vsi, ki nasprotujejo temu zgodovinskemu dogajanju, morajo biti počiščeni s površja zemlje. Njihova trupla pa zakopana globoko v zemljo in njihovi grobovi zabrisani, da s svojim duhovnim sevanjem v spominu množic ne bodo zavirali napredovanja na svetli poti, ki vodi v prihodnost. In če se komu ob tem zbudijo moralni pomisleki, mu pride na pomoč ideologija, ki trdi, da pomorjeni sploh niso ljudje, ampak „sovražniki ljudstva“, izdajalci, kolaboracionisti, zavrženi ostanki propadlega sveta.

V teh kriminalnih fantazijah prepoznamo to, kar Sveto pismo imenuje greh zoper Duha. Tu smo pred popolnim nasprotjem z vsemi duhovnimi, miselnimi in moralnimi vrednotami civiliziranega sveta. Tu smo pred pojavom barbarstva, ki ga evropska in slovenska zgodovina pred 20. stoletjem nista poznali.

Pošastnost teh dogajanj pa se je vendarle globoko zapisala v vesti njihovih storilcev, utrujenih od vseh teh potokov krvi, kot je že leta 1956 priznal neki sovjetski voditelj: „Stotisoči, ki so bili postreljeni, nam bodo za vedno ostali na vesti.“ Ta barbarski obračun Slovencev s Slovenci, v katerem je prišla na dan sprevržena narava komunizma, je mejnik v duhovni zgodovini našega naroda. Nihče, noben Slovenec, se ne more sprenevedati, kot da teh žrtev ni. To so krvniki in njihovi nasledniki sicer desetletja poskušali, toda grozota zločina je danes vsem pred očmi. Odslej so ti dogodki globoko vrezani v narodovo zavest. Soočiti se z njimi je naša moralna dolžnost in pogoj odprte prihodnosti.

Najprej moramo priznati, da so to naše žrtve. Ne žrtve enega dela slovenskega naroda, ampak žrtve, ki pripadajo vsem. Noben Slovenec ne more reči, da se ga ta zločin ne tiče, da ga ta zločin ne prizadene, ne glede na politični tabor, ki mu je pripadal v tistih časih, ali

na njegov sedanjí svetovni nazor. Tisto nedoumljivo, kar se je zgodilo tu v Kočevskem rogu in na drugih moriških po Sloveniji, nas vse zavezuje, nas vse bremeni. Kdor bi hotel ignorirati ta strašni zločin, ga ideološko opravičevati, ga zbrisati iz spomina ali ga celo zbanalizirati s krilatico o preštevanju kosti, ta se sam izloči iz slovenskega občestva in potepta svojo človečnost. Kolikor je v tem narodu še človečnosti, kolikor je med nami še čuta za pravičnost in osnovne pietete do mrtvih, bo sprejel medse te žrtve, jih vpisal v knjige mrtvih in dostojno označil njihova množična grobišča. S tem bo Slovenija priznala, da jih sprejema za svoje sinove in hčere.

Te žrtve, ki so naše moralno breme in naš največji poraz, pa so lahko za nas tudi izvir milosti. „Očem nespametnih so se zdeli mrtvi“ pravi Knjiga modrosti, „njih odhod je veljal za nesrečo in ločitev od nas za uničenje, oni pa so v miru. Duše pravičnih so v Božji roki“. Smrt jih je zadela v takem stanju popolne brezpravnosti, da sijajo pred nami kot čiste in nedolžne žrtve slepega in norega sovraštva, da se jim more in mora prikloniti vsak, ne glede na svojo politično ali svetovnonazorsko opredelitev. Zgolj iz vzgiba svoje preproste človečnosti. Vsak, ki nosi v sebi trohico človečnosti, jih mora sprejeti za svoje in počastiti njihov spomin. Tako nas te

Ljudje iz vseh koncev Slovenije se zgrinjajo v Kočevski rog k spominski slovesnosti.

V ROGU LEŽIMO

pobiti

ANTON DROBNIČ

Danes smo pri breznu pod Kre nom obhajali deseto slovesno bogoslužje v spomin na umorjene slovenske domobrance in druge žrtve komunističnega nasilja, v spravo z mrtvimi Slovenci in z vsemi, ki pobiti ležijo v slovenski zemlji. Prvič smo sem prišli po zmagi demokracije 8. julija 1990, ko se je zbralo kar 30.000 domobranskih vdov in sirot, sorodnikov in prijateljev pomorjenih Slovencev in nekaj sto preživelih vojakov slovenskega protikomunističnega upora. Velika množica za ta odmaknjen kraj!

Po tem smo v ta posvečeni gozd prihajali vsako leto, vedno v velikem številu in z jasno zavestjo, da roška slovesnost ni samo spomin na mrtve mučence, ampak tudi zaveza živih, da bomo nadaljevali misel in delo mrtvih branilcev slovenstva, krščanstva in kulture. Zanašali smo se, da nam bo nova država kot naslednica države, ki je morila, pri tem pomagala in tudi sama prevzela to zavezo.

K prvemu roškemu spravnemu bogoslužju so prišli tudi tedanji komunistični državni voditelji in prvi ljudje kulture. Ti so hoteli žalno slovesnost za pomorjeno domobransko vojsko izkoristiti za lastno očiščenje, se po političnem porazu in splošnem razpadu komunističnega sistema predstaviti kot novi demokratični politiki in narodni voditelji. Kljub odločnemu nasprotovanju preživelih domobrancev in sorodnikov umorjenih, da nasledniki zločinske partije ne morejo imeti javne besede pri brezni njihovega zločina, se je to zgodilo. Prišli so, brezo-

bzirno odrinili prijatelje pobitih in ostanek preživelih domobrancev, se ošabno postavili v ospredje in si vzeli besedo. Za javnost so izpred oltarja s podobo Marije Pomagaj zaigrali spravo, v resnici pa niso imena umorjenih domobrancev niti izgovorili, kaj šele da bi stopili čez cesto do brezna in mrtvim poklonili eno samo misel, en sam cvet in prižgali eno samo svečko. To ni bilo v njihovem računu in ne v njihovem značaju.

Zadnji predstavnik totalitarne oblasti v Sloveniji se je tedaj polastil besed starozaveznega preroka in jih brezobzirno uporabil za opravičevanje zločina. Dejal je: Bil je čas vojne in smo morili! Ne smete torej govoriti o revolucionarnem nasilju in zločinah, saj je bila vendar vojna, čas, ko smo smeli moriti. Kaj nam mar, če vojno pravo določa drugače, kaj zato, če je bilo vojne že konec! Sedaj je čas miru in dajte nam s tem mir!

To nam je 8. julija 1990 tukaj dal vedeti nekdanji, tedanji in sedanjí prvi človek te države. S svojo navzočnostjo, ki je nismo hoteli, nas je razžalil, s svojim sprenevedavim nastopom nas je po-

nižal. Med ljudmi, ki jih komunistični sistem ni navadil samostojnega mišljenja, pa si je zagotovil podobo spravljlivega, nič krivega, kar pobožnega človeka in s tem zmago na volitvah, kar je podaljšalo oblast nekdanjih komunistov in jim omogočilo, da so si prilastili narodno premoženje in večino pomembnih položajev v novi državi. Pri kasnejših žalnih slovesnostih njega in njegovih nismo nikoli in nikjer več videli.

Tako klavrno se je začela naša sedajnost. Zato ni čudno, da državo še vedno in vsak dan bolj upravljajo bivši komunisti in njihovi vdani pomagači. Na čelu države je nekdanji voditelj totalitarne partije in vojak revolucije, na čelu vlade nekdanji predstavnik komunistične države, kateri smo se uprli in iz nje bežali. V vrhovih pravosodja vladajo funkcionarji nekdanje totalitarne partijske države in političnega sodstva. Notranji ministri se ukvarjajo s političnimi zarotami, obrambni ministri negujejo revolucionarne spomine in za pravosodje lahko skrbi človek, ki je osebno sodeloval pri divjaškem teptanju človekovih pravic.

Zato ni čudno, da pobiti domobranci še vedno ležijo v neznanih brezni, jamah in jarkih. Tako kot upornikov proti komunističnim zločinom ni priznavala komunistična Jugoslavija, jih niti z besedo ne priznava demokratična Slovenija. Niti v enem zakonu jih ne omenja, za državo medvojni slovenski katoliški upor proti revoluciji ne obstaja. Ker država ne

Anton Drobnič govori na letošnji spominski slovesnosti v Rogu.

žrtve, namesto da se ob njih še naprej razhajamo, lahko združujejo in povežejo na temelju čiste in preproste človečnosti, ter ustvarijo med nami novo enotnost. Dajejo nam možnost, da se ob njihovi strašni usodi sami prečistimo, zavržemo sovraštvo, ki jih je peljalo v smrt, ter obnovimo skupni narodni spomin in najdemo pot do narodne sprave. „Če pšenično zrno ne pade v zemljo in ne umrje, ostane samo; če pa umrje, obroi obilo sadu.“ Naj bo sad tega plemenitega klasja slovenskega naroda, ki je bilo pokošeno v svoji mladosti, obnovljena zaveza z Bogom in trajna sprava med nami.

priznava, da je med drugo svetovno vojno v Sloveniji tekla komunistična revolucija in upor proti revoluciji, ne priznava borcev protikomunističnega upora, ne strašnega zločina nad njimi in ne njihove človeške pravice do groba in do ugotovitve časa, kraja in načina njihove smrti. Varuh človekovih pravic skrbi za politično bolj donosne pravice, kot so pravice pobitih domobrancev, liberalna kulturna srenja se ukvarja le s svojimi težavami.

V uvodu h knjižici prof. Justina Stanovnika „Slovenska sprava“ je Janez Gril leta 1990 zapisal tri temeljne zahteve: da država svoje pobitih uradno obvesti o smrti, da država uradno pokaže grobišča pobitih in da vsaj glavna grobišča uredi tako, da bodo ljudje tja lahko hodili molit in prižigati sveče. Po devetih letih država ni izpolnila niti ene od teh najbolj človeških zahtev, niti enega od upravičenih pričakovanj velikega dela slovenskih državljanov. Svojim mrtvim in živim rojakom še naprej odreka temeljne človekove pravice: pravico do ugotovitve smrti in običajnega pogreba in pravico do urejenega groba. Ob tem nečloveškem ravnanju z domačimi ljudmi pa povsem drugača postopa z grobovi fašističnih in nacističnih okupatorjev. Ti imajo z zakonom in mednarodnimi sporazumi priznana vojaška pokopališča pod posebnim državnim varstvom.

Slovensko državo k pregonu vojnih zločincev obvezuje mednarodna konvencija, obvezuje jo tudi domači kazenski zakon. Slovenija je imenovala svojega sodnika v mednarodno sodišče za vojne zločine v Ruandi. Podpisala je mednarodni sporazum o ustanovitvi stalnega mednarodnega sodišča za vojne zločine. Doma pa noče odkrivati vojnih zločinov in v devetih letih svojega obstoja ni odkrila niti enega. Predsednik države o tem še ni napisal nobenega pisma in ni zahteval nobene razrešitve, predsednik vlade na opozorila sploh ne odgovori, ministra za notranje zadeve in za pravosodje sta gluha. Državni zbor se za opozorila in zahteve prav tako ne zmeni.

Kupi starih napisov o sumih vojnih zločinov ležijo na tožilstvih in sodiščih, nobena zadeva se že dolga leta ne premakne. Vse je kot zamrznjeno. Slovenija skrbi za pravno državo v Afriki in Aziji, na Kosovu in v Bosni. Doma pa se številni vojni zločinci, nekateri celo s posebnimi državnimi pokojninami svobodno sprehajajo, nam predavajo o demokraciji in človekovih pravicah, država jim daje in priznava najvišje časti, so častni občani, odlikovani državljani, zaslužni profesorji, nagra-

jeni uradniki in čašчени pisatelji. Umrle pokopavajo z najvišjimi državnimi in vojaškimi častmi, na glavnih slovenskih trgih pa stojijo imena in mogočni spomeniki mogočnih zločincev.

Od neštetihih krivic, ki jih je zagrešil totalitarni režim, je bilo samo malo popravljenih. V postopku denacionalizacije, ki bi moral biti končan že pred več leti, je rešenih komaj ena tretjina zahtevkov. Od več tisoč krivično obsojenih je delno ali v celoti oproščenih komaj 1500 obsojencev. Najbolj krivične in sramotne sodbe nekdanjih političnih sodišč, kot je na primer obsodba škofa Rožmana, pa so v Sloveniji priznane za pravno pravilne in so nedotakljive. Najvišja državna tožilka premišljeno krši z ustavo določeno temeljno človekovo pravico do razveljavitve krivičnih sodb, češ da to ni v javnem interesu, slovenska država se ne zmeni niti za mednarodne zahteve za odpravo komunističnih političnih sodb.

Slovenski katoličani in vsi slovenski demokrati takšne nedemokratske razmere težko prenašamo. Morali pa jih bomo trpeti, dokler ne bomo opustili naivne misli, da so komunisti postali humanisti, da je z njimi mogoče normalno sodelovati, da bodo oni kdaj odkopali naše mrtve, povedali, kaj se je zgodilo, obsodili zločince in odpravili krivice, dokler ne bomo spoznali, da se smemo zanesti samo nase, odločno stopiti v politično življenje in sami uveljaviti svoje temeljne pravice.

Pretekli čas nas uči, sedanjost nas opominja in prihodnost nas sili, da moramo slovenski kristjani takoj stopiti skupaj

v enotno politično skupnost. Pri tem ne smemo šteti, koliko je enih in koliko drugih, ne tehtati, koliko teže ima kdo na eni ali drugi tehnični, in ne računati, koliko bo kdo dobil in koliko bo izgubil, kdo bo za naprej imel več in kdo manj oblasti. Takšno štetje in takšni računi dokazujejo neiskrenost, dokazujejo, da ni prave volje združiti se v eno skupnost, ampak še naprej ostati dve, vsaka s svojim računom. Združenje po takšnih računih pomeni, da bo v novo skupnost že vnaprej vgrajeno zlo razdora in neučinkovitosti.

Če se dva resnično združita v eno, nobeden nič ne izgubi, vsi vse dobijo, saj ni več dveh, ampak ena sama skupnost. Novi skupnosti so njeni starši zgled in ne ukaz, od staršev vsiljena ustava bi ji bila v pogubo in ne v razcvet. Nova enotna skupnost se mora sama nanovo oblikovati in živeti svoje življenje iz lastnega spoznanja in hotenja.

Slovenke in Slovenci, slovenski kristjani in demokrati, zbudimo se, brez sebičnih računov združimo svoje sile in sposobnosti v enotno politično stranko za bolj pravično prihodnost. Prišel je čas, da zavržemo staro navlako: ostanke totalitarne komunistične misli, oblast brezobzirnega liberalizma in sebične politike, ki eno govorijo in drugo delajo. Zahtevajmo novo politiko in izvolimo novo, slovensko oblast. Uporabimo svoje človeške moči in se zanesimo na pomoč vsemogočnega Boga, gospodarja zgodovine, pri katerem imamo močnejše prosilce, slovenske mučence!

Obnovljena cerkev sv. Jožefa v Ljubljani

Slovenija danes

BRANKO ROZMAN

KDO JE NAROD TAKO MORALNO POHABIL?

Ko se vsak dan srečujemo v našem prostoru pri delu oblastnikov in medijev s ponarejanjem resnice ter z goljufijami in krajo družbenega premoženja, se človek vpraša, kdo je naš narod tako moralno pohabil, saj je nekoč veljal za poštenega. Naj iščemo vzrok te pohabe kjerkoli, odgovor je nedvoumen: novi kriteriji (ne) morale so prišli iz čebinske šole.

Po občečloveškem prepričanju je zadnje merilo, po katerem naj se človek odloča za resnico in pravico, večni in nespremenljivi zakon, zapisan v njegovo vest. Snovalci revolucije so postavili za najvišji kriterij komunistično družbo, ki jo bo mogoče ustvariti z revolucijo in uvedbo totalitarne oblasti. Po tem nauku je resnica in pravica vse, kar služi temu cilju. Tako sta se v času revolucije in totalitarizma v našem prostoru poleg umora vgnezdili tudi laž in kraja.

Z demokracijo bi moral biti kriterij ravnanja spet vest, glasnica večnega zakona, pa se to ni zgodilo. Kar je znamenje, da so stare sile še zelo močne. To je pa za zdravje naroda zelo škodljivo, če ne celo usodno.

• Iz novega programa SDS - Delo (10. maja):

Komunistični režim je sistematično in trajno kršil človekove pravice in temeljne svoboščine, politično, pravno in moralno odgovornost za vse totalitarne ukrepe komunističnega režima pa nosi KPS.

• Dve tretjini žrtev terjala revolucija - Vir (11. maja):

V recenziji knjige Slovenija - zamočeni grobovi in njihove žrtve, 1941-1948 so v dnevniku Frankfurter Allgemeine Zeitung 5. maja zapisali, da je delo „dragoceno in pomembno, ker razkriva dejanja, ki so v Sloveniji še vedno tabu. Poročevalka Tamara Griesser-Pečar poudarja, da sta v Sloveniji druga svetovna vojna in rdeča revolucija terjala 66.000 žrtev; od teh jih je več kot 41.000 izgubilo življenje zaradi komunističnega

nasilja. „Nekomunistični rodoljubi so se znašli v brezizhodni stiski. Mnogi med njimi so se celo čutili prisiljene, da sprejmejo orožje iz okupatorjevih rok,“ pišejo v nemškem dnevniku.

GROBOVI TULIJO...

Vsako leto bi morale prvih deset junjskih dni viseti zastave po vseh stavbah v Sloveniji na pol droga - v spomin na tisoče Slovencev, ki so tiste dni leta 1945 padali pod krogami revolucionarnih likvidatorjev. Pravzaprav ne tulijo grobovi, ampak brezna po vsej Sloveniji, v katera so padali ali bili pometani, saj grobov še ne smejo imeti.

Ti žalostni dogodki so v slovensko zgodovino že zapisani, neizbrisno in za vse večne čase kot največji zločin. Naša „demokratska“ oblast o tem zločinu kot zločinu molči, pa tudi za pomorjene ne naredi ničesar. Poslanci še do danes niso podpisali izjave o protipravnem delovanju komunistične totalitarne oblasti, njihova komisija za raziskavo povojnih pobojev in drugih nepravilnosti je nehala delati, ne da bi izdala kakšno poročilo.

Mrtvi še čakajo, da bodo kraji njihove nasilne smrti označeni, da bodo izdani njihovi mrljiški listi in da jim bo vrnjeno dobro ime.

• „Novi veter“ na tožilstvu - Janez

Markeš, Mag (26. maja):

Vnovični pregon podnarednika 114. čete domobrancev Vinka Levstika, pravi mediji, je posledica „novega vetra“ na državnem tožilstvu. Levstika so obtožili kaznivega dejanja vojnega hudo delstva zoper vojne ujetnike po 376. členu slovenskega kazenskega zakonika. Čekaj, gre seveda to tožilsko dejanje izrecno pozdraviti. Kar je treba razčistiti, naj se razčisti.

Tako v novih okoliščinah sodne benevolence do vojnih tematik lahko do konca leta pričakujemo vsaj tisoč ovadb zavoljo zločina zoper človeštvo na podlagi doslej znanih in dokazljivih zločinov komunističnih paravojaških skupin, ki so v letih 1941-1945 sistematično izvajale atentate na slovensko civilno prebivalstvo, ženske in otroke ter strankarske politike. Razjasnilo se bo, kako je Mitja Ribičič mučil svoje civilne ujetnike. Imen nekaznovanih zločincev je mnogo. Tožilci in pravosodje je vse, ki kaj o tem vedo, samo spodbudilo k državljanškemu obnašanju - k ovadbam torej.

• Politične likvidacije - Vinko Vasle, Mag (26. maja):

V zadnjih nekaj letih je bilo opaziti, da slovensko osamosvojitveno vojno podcenjujejo predvsem v tistem političnem taboru, ki je dolgo nasprotoval osamosvojitvi in ki je bil še dolgo tesno vezan na izročilo bivše socialistične (komunistične) Jugoslavije. Depala vas je bil brezkompromisen obračun z nosilci osamosvojitve, po svoje tipična udbovska zarota, ki je dejanske zmagovalce hotela diskreditirati in politično likvidirati. Med „likvidatorji“ najdemo najpomembnejše akterje tudi afere Vič-Holmec.

Za nadaljevanje tega obračuna posegajo po najbolj grobih metodah in čistih lažeh. Lahko govorimo samo o kontinuiteti prizadavanja, ki naj bi osamosvojitve spravila na smetišče zgodovine, osamosvojitelje pa s politične scene. Gre preprosto za poskus, da bi se leto 1991 brisalo iz našega zgodovinskega spomina.

IZDAJALCI

Eden najbolj ponižujočih očitkov nekemu je, da je izdajalec svojega naroda. Pri nas je revolucija že takoj v začetku vojne pa vse do njenega konca (in še danes) slehernika, ki se ji je uprl, ožigosala za izdajalca.

Če je že treba koga označiti za izda-

jalca svojega naroda, potem je treba tiste revolucionarje, ki so vedeli, kaj je resnični cilj revolucije. Za svoje objektivno nemoralne cilje so na tisoče rojakov pomorili, narod etično pohabili in ga za skoraj pol stoletja zaslužili.

Čas bi že bil, da bi snovalci in dediči revolucije priznali svoje nemoralno početje, prenehali lastno izdajo prenašati na svoje nasprotnike in jih obkladati z izdajalci. Če so ti kaj izdali, so izdali revolucijo, ker je bila nemoralna.

- **Pri nas še vedno 83 odstotkov pretekle smetane**

Po raziskavi s fakultete za družbene vede v Ljubljani je pri nas 83 odstotkov tistih, ki so v letu 1988 zasedali elitne položaje v političnem, gospodarskem in kulturnem znanstvenem življenju, te položaje zasedalo tudi leta 1995 (R. Šeligo, Delo, 29. maja). To so bili po veliki večini člani KP ali njeni sopotniki. In tako je najbrž v glavnem še danes. Prav to je glavni vzrok, da pri nas demokracija ne more in ne more zaživeti.

MORILEC NEZNAN

Popolnega zločina ni, so samo popolni zločinci. Po 45 letih uradno še vedno ne vemo niti za eno samo ime človeka, ki je v imenu revolucije zaukazal masaker nad poraženci državljanske vojne. Pravi, obremenilni dokumenti manjkajo. Nekaj jih je v tujih, še neraziskanih arhivih, veliko jih je izginilo v pečeh malo pred prvimi demokratičnimi parlamentarnimi volitvami. Takratni najvišji komunistični udbovski, knjevuški in državni politiki nam pripovedujejo pravljice za lahko noč, ko trdijo, da o vsem tem niso vedeli ničesar.

Spomine seveda človek ne more prevarati. Lahko vara svojo vest in dušo, se sklicuje na takratne povojne okoliščine in zgodovinske razmere ter z njimi opravičuje zločin, ki mu v povojni Evropi ni para. Toda, tudi človeška vest ima svoje meje. Prej ali slej pride čas, ko se je treba soočiti s samim seboj. Nekateri so to storili že zelo kmalu, in ker niso prenesli teže tega zločina, so storili samomor.

Vinko Vasle, Mag, 16. junija 1999.

- **Ozna zadolžena za poboje** - Ivan Puc, Mag (16. jun.):

V Ozni so bili lahko samo preverjeni partijski kadri. Kot pravi Ribičič, je prve

CERKEV SVETEGA JOŽEFA

na Poljanah v Ljubljani

Zgodovina

Konec 19. stoletja so se na Poljanah v Ljubljani naselili jezuiti, ki so zgradili hišo na Zrinjskega ulici 9. Zaradi pomanjkanja prostora za bogoslužje so v začetku tega stoletja pričeli z gradnjo nove cerkve, ki jo je še pospešila zaobljuba Ljubljančanov po potresu leta 1895, da bo v tej cerkvi vsako leto pobožnost, za odvrnitev potresa. Graditi so pričeli leta 1912. Načrte za cerkev je narisal benediktinec Anzelm Werner.

Na začetku prve svetovne vojne je bila cerkev še povsem neopremljena. Takšno jo je uporabila vojska, ki je v njej imela najprej vojašnico, nato pa skladišče. Avgusta 1915 so jo jezuiti prepustili mestni aprovizaciji, ki jo je uporabila za živilsko skladišče za Ljubljano. Jezuitom so jo vrnila šele leta 1921. Ti so jo naslednje leto toliko uredili, da so v njej pričeli z bogoslužjem. Že pri tem opremljanju je sodeloval arhitekt Plečnik. Leta 1925 so jezuiti po njegovih načrtih zgradili prvi dom duhovnih vaj na Slovenskem. V cerkvi pa

leta 1941 postavili glavni oltar, za vso ostalo opremo jim je zmanjkalo časa in sredstev.

Leta 1949 jim je „ljudska oblast“ zaplenila vse premoženje in jih pregnala na grad Bogenšperg. V cerkvi so se nato zvrstili Vesna film, Triglav film, Viba film..., ki so uporabljali tudi redovno hišo. Dom duhovnih vaj je postal poročnišnica, Zavod za načrtovanje družine, pozneje pa so ga dobile Ljubljanske lekarne in nekaj drugih podjetij.

Slovenska pomlad je prinesla otoplitev. Po sedmih letih prizadevanj (molitve vernikov in pogajanj z državo) je vrnjena samo cerkev. Za redovno hišo je bila izdana odločba, na katero se je pritožilo podjetje Viba film, zaradi česar odločba že četrto leto čaka na obravnavo na vrhovnem sodišču, hišo pa ima v uporabi Viba film. Za Dom duhovnih vaj se postopek za vrnitev kljub zahtevku še ni pričel.

Dejavnost jezuitov pri sv. Jožefu

Pri svetem Jožefu so se zbirale Marijine kongregacije. Dijaki, ki so prihajali v kongregacije, so lahko razvijali verski in socialni čut, imeli so možnost različnega udejstvovanja: družabna srečanja in igre, prirejali so gledališke in

Sv. Jožef - zavetnik obnovljene istoimenske cerkve v Ljubljani

mesece po „osvoboditvi“ delal z načelnikom Ozne Ivanom Mačkom. Ribičič trdi, da se Ozna s poboji ni ukvarjala. Drugače zgodovinar dr. Tone Ferenc, ki pravi, da je bila zadolžena ravno za poboje. Tudi zgodovinarica Jera Vodušek Starič pravi, da so bili vsi vojni ujetniki v pristojnosti Ozne in Knoja.

Albert Svetina, že pred koncem vojne prvi Mačkov pomočnik, pravi: „Ko je poleti 1944 Maček po pogovorih s Titom in Rankovičem sklical vodstvo Ozne, jim je dejal: 'Rusi menijo, da se bliža konec vojne. Tito in Rankovič se strinjata z njimi. Zato množično likvidirajte, kar se le da. Teh likvidacij nikoli ne bodo obravnavala sodišča, pa še državnih sovražnikov se bomo znebili.'”

Leta 1945 je bila formirana posebna brigada za likvidacije, ki je bila prek Knoja pod vodstvom Bojana Polaka - Stjenke (pred Dolničarjem predsednik borčevske organizacije) podrejena Ribičiču in Mačku. Ivan Dolničar, politični komisar 14. divizije in zdaj predsednik borčevske organizacije: „Za poboje je izvedel v sedemdesetih letih iz emigrantskega tiska.”

literarne večere, obiskovali misijonski in evharistični krožek in še kaj. V cerkvi so dijaki okoliških šol in internatov pogosto imeli duhovne vaje.

V redovni hiši so jezuiti izdajali *Glasnik Srca Jezusovega*, ki je dosegel naklado 40.000 izvodov, in njegovo priložnostno *Bengalski misijonar*: Poleg tega so izdajali tudi knjige. Med vojno so bili jezuiti pod pritiskom nemških oblasti prisiljeni prenehati z založniško dejavnostjo.

V domu duhovnih vaj so imeli ves čas duhovne vaje za moše in fante, duhovnike, redovnike in druge. Med drugimi jih je tu opravljal tudi Angelo Giuseppe Roncalli, poznejši papež Janez XXIII.

V prostoru nad zakristijo so uredili misijonski muzej, ki so ga radi obiskovali številni romarji, ki so prihajali k sv. Jožefu.

Od leta 1991 so v Marijino kapelo ob cerkvi prihajali romarji in molili red zazidanim oltarjem svetega Jožefa. Molitev in zbiranje podpisov za vrnitev zgradb sta bila odločilnega pomena tudi pri pogajanjih.

Obnova stavb

Cerkev je vrnjena jezuitom, država se je obvezala, da stavbo „vrne v prvotno stanje“. Obnovljeni so zidovi in streha. Ker v cerkvi ni bilo nobene opreme, je takšna tudi ob koncu obnove. Jezuiti smo že naročili napeljavo za ogrevanja, razsvetljavo in ozvočenje. Za oživitve dejavnosti bo potrebno opremiti bogoslužni prostor in stranske prostore, v katerih bo potekalo nekaj dejavnosti, dokler ne dobimo vrnjene hiše.

Načrti za prihodnost

V zadnjih letih jezuiti razmišljamo, kaj lahko storimo na Poljanah; kako odgovoriti na potrebe časa in Božji klic. Z obnovo cerkve rastejo tudi vsebinski načrti. Nastaja *Duhovno središče sv. Jožef*. Sveti Jožef nam je postavljen kot znamenje. Varuh svete družine nas vabi, da ponudimo nekaj družinam in mladim, ki se pripravljajo za zakon. Kot delavec pa nam je izziv, da kaj storimo na socialnem področju.

Pri svetem Jožefu imajo svoj sedež: *Najina pot, Skupnost krščanskega življenja, Društvo katoliških pedagogov Slovenije in Gibanje Nazaret*.

Letos smo pričeli s *Šolo za zakon* in *Pripravo na zakon*. Tu se srečujeta tudi

OGLEDALO našega časa

PAPEŽ JANEZ PAVEL II. IN REPUBLIKA SLOVENIJA

„Družina“ št. 26-27 je objavila odlomke iz pogovora časnikarja mednarodne revije *30 Days* z nekdanjim zagrebškim nadškofom kardinalom Franjem Kuharičem, od katerih ponatiskujemo naslednjega.

Časnikar: Ali se je papež osebno zavzel za priznanje Hrvaške? Ali je to priznanje botrovalo izbruhu spopada?

Kardinal Kuharič: Vem, da so bili vsi veleposlaniki zahodnih sil, tudi Rusije, povabljeni v Vatikan. Državni tajnik kardinal Angelo Sodano - kot je opisal nekdanji ameriški veleposlanik pri Svetem sedežu Dellady v svoji knjigi *Zgodba veleposlanika* - je zastopnike velesil seznanil z namero Svetega sedeža, da prizna Slovenijo in Hrvaško za neodvisni državi. Vsi so to zavrnil, prav vsak od njih. Ameriški predsednik George Bush je med obiskom pri papežu prav tako izjavil, da nasprotuje priznanju. Toda Sveti sedež je upravičeno vztrajal, ker je bil naklonjen pravici ljudi do samoodloč-

be in svobode. Tako je Sveti sedež odločil: „Mi jih bomo priznali,“ kar je tudi storil. Kakšno vlogo je igralo to priznanje v spopadu? Do priznanja bi moralo priti že prej, s tem bi zahodne velesile vojno skrajšale. Lahko bi se izognili velikemu razdejanju in številnim žrtvam. Amerika in Evropa pa sta, namesto tega, gledali in čakali, kateri od bojujočih se, bo močnejši.

„JAZ SEM, PAUL!“

Pravijo, da Marija v Medjugorju pogosto priporoča gorečo molitev, ki je prisrčen pogovor z Bogom. Verniki naj molijo s srcem, ne mehanično in iz navade. V knjigi *Medjugorje, el triunfo del corazón* beremo, kako je neki francoski duhovnik na tem romarskem kraju takšno molitev pojasnil z dogodkom, ki se je primeril v Parizu.

„Paul je preživel večji del svojega časa na prostem. Posebno se je rad držal cerkve Saint-Jacques, kjer je pri glavnih vratih beračil. Treba je povedati, da je bila steklenica njegova zvesta prijateljica in otrditev jeter (poleg drugih boleznih) posledica njene stalne prisotnosti. Barva njegovega obraza ni obetala nič dobrega.

Neki dobri duši iz fare, gospe N., se je mož zasmilil, ker je bil tako zapuščen in sam. Začela je z njim pogovor. Opazila je, da dopoldne, kadar zapusti svoj običajni prostor, gre v cerkev (ki je navedno prazna) in se vsede v prvo klopo pred tabernakljem. Čisto preprosto...

Vprašala ga je:

- Paul, pogosto te vidim v cerkvi. Kaj tam delaš, ko sediš po celo uro? Ne vidim te s kakim rožnim vencem ali molitvenikom; včasih te vidim celo, da zaspiš... Kaj delaš tam notri? Moliš?

- Kako hočeš, da molim? Pozabil sem vse molitve, ki so me jih naučili, ko sem kot otrok hodil h katekizmu. Jih ne znam več. Kaj torej delam? Stvar je zelo preprosta: grem do tabernaklja, tja, kjer je Jezus, sam v svoji škatlici, in mu pravim: „Jezus! Jaz sem, Paul! Prišel sem te pogledat!“ In ostanem nekaj

dve študentski skupini: *Bodoči pedagogi* in *Jožef*. Pričeli smo *Šolo za poslanstvo*. Tu deluje tudi središče za osebno rast *Sihe*m. Ponovno se tu zbirajo srednješolci.

V cerkvi je bilo v zadnjem času že več odmevnih prireditev: dobrodelni koncert za pediatrično kliniko, ki so ga priredili študentje medicine iz vse Evro-

pe; praznovanje dvajsetletnice izvolitve papeža Janeza Pavla II. s predavanjem kardinala Tattamazzia, obisk Chiare Lubich, ponovno pa je v cerkvi tudi proti potresna pobožnost.

Vsi skupaj iščemo način, da se usposobimo za delo služenja, za izgradnjo Kristusovega telesa (Ef 4,12). Tudi po zgledu sv. Jožefa.

časa... Gre zato, da sem pač tam...

Dnevi minevajo več ali manj po starosti. In zgodilo se je, kar se je moralo zgoditi: Paul se ni več pojavil pred cerkvenimi vrati. Ali je zbolel? Morda umrl? Ona poizveduje po njem in mu sledi prav do bolnice, kjer ga obišče. Ubogi Paul je čisto na koncu. Priključenih ima vse polno cev, obraz pa pepelnate barve, kot vsak, ki je na tem, da umre. Diagnoza ne more biti slabša...

Usmiljena samaritanka se vrne naslednjega dne v prepričanju, da ji bodo sporočili žalostno vest... Toda ne, Paul sedi na svoji postelji, pokonci, pravkar obrit, z žarečim obrazom. Popolna preobrazba! Izraz sreče žari z njegovega obraza kot luč.

Gospa N. si mane oči... Toda je! On je!

- Paul! Je neverjetno! Si od mrtvih vstal? Nisi isti človek. Kaj se je zgodilo?

- Bilo je to jutro. Počutil sem se tako slabo...! In nenadoma sem opazil nekoga stati ob vznožju postelje. Bil je prelep... nepopisno lep! Si ne moreš niti predstavljati! Se mi je nasmehnil in mi rekel: 'Paul! Jaz sem, Jezus! Prišel sem te pogledat!'

MANJ POROK V BUENOS AIRESU

Danes je kljub porasti prebivalstva med prebivalci mesta Buenos Aires 30 procentov porok manj kot pred 50 leti. Od tedanjih 28.000 letnih porok je padlo njih število na 18.000. Leta 1948 je bilo sklenjenih še 9,5 porok na tisoč prebivalcev, leta 1996 pa samo še 5,6, kot beremo v buenosaireskem dnevniku *Ambito Financiero*.

Vzrokov za to rak-rano bo več. Eden je brez dvoma negotovost glede stalnosti služb, kar je pogoj za ustvarjanje družinskih skupnosti in njih gospodarsko trdnost. Med važnimi vzroki pa je tudi duhovna revščina, zmaterializiranost Buenosairesčanov, ki iščejo življenjskih vzorcev, podobno kot drugod po svetu, v plehkih televizijskih programih in drugih medijih, ki jih obvladujejo bogate in krščanstvu nasprotne sile.

Zgodovina se ponavlja tudi v tem, da se človek nič ne nauči iz zgodovine. Moderni človek pozna narode, ki so izumrli, in ve, zakaj se jim je to zgodilo, pa kljub temu sledi njih pogubni življenjski filozofiji.

PREBIVALSTVO V SLOVENIJI

Dnevnik *Delo* je objavil 3. aprila naslednjo statistiko o prebivalstvu v Sloveniji.

KAREL KOZINA

duhovnik vzhodnega obreda v Bruslju

Rojen je bil na Bregu v župniji Ribnica na Dolenjskem 3. avgusta 1925. leta v družini s sedmimi otroki. Krščen je bil takoj naslednji dan. Oče in mati sta bila globoko verna in nista nikoli opustila nedeljske sv. maše.

Vojna vihra jim ni prizadela: taborišča, zasedbena vojska jim je pobrala vse jestvine in vino iz gostilniške kleti. Po vojni so mu ubili dva brata domobranca.

Ko je vstopil v slovensko begunsko semenišče v Brixnu, je prišel iz Rima neki pater, ki je rekel slovenskim semeniščnikom, da bodo morali v Rimu zapreti papeški Ruski zavod, če ne bo poklicev, in jih je povabil, naj se odzovejo, če čutijo poklic za to delo. Dva

sta se takoj odzvala: eden od njiju je bil Tone Ilc, Karel Kozina in še eden pa sta vstopila v Rusik po končanem šolskem letu.

Posvečen je bil v duhovnika 25. decembra 1953 v Marijinem svetem letu. Po končanem bogoslovju so ga predstojniki poslali za eno leto v Francijo (Meudon), kjer je bil v zavodu sv. Jurija za prefekta. Tam so bili ruski dečki, ki so bili v srednji šoli.

Po končanem letu je odšel nazaj v Rim, kjer je študiral vzhodno cerkveno zgodovino in po treh letih prejel licenco tudi iz te stroke (že prej je dobil licenco iz filozofije in iz bogoslovja).

Ker je umrl duhovnik, ki je deloval med Rusi v Lyonu, so Kozino in še enega duhovnika poslali tja, da nadaljujeta z njegovim delom. To pa ni bilo lahko, ker umrli duhovnik ni zapustil nobenega seznama svojih vernikov, a po letu iskanja sta približno uspela: Kozino so odpoklicali in ko je šel malo na oddih na Tržaško, je bazoviški župnik napravil prošnjo na Vzhodno kongregacijo, da bi ga dodelili tja. Tako je tam ostal tri leta, nakar so ga dodelili v Bruselj v Belgiji, kjer je že od leta 1963.

Verjetno je Bruselj ena od najvažnejših postojank dela za zedinjenje. Izredno sposobna delavka za zedinjenje je začela že takoj po vojni obiskovati ruske ujetnike in jim dajati tisk duhovne vsebine. Prosili so jo: „Gospodična Posnova, vi nam tako lepo govorite o Bogu, medtem ko so nam v Sovjetski zvezi vedno govorili,

Leta 1995: 1.990.266 prebivalcev

Leta 1996: 1.986.989 prebivalcev

Leta 1997: 1.984.923 prebivalcev

Leta 1998: 1.978.334 prebivalcev

Lani je začel statistični urad objavljati tudi podatke o skupnem številu oseb s slovenskim državljanstvom. Konec lanskega leta je bilo slovenskih državljanov 1.975.768, kar je za 1629 oseb ali za 0,08 odstotka več, kot jih je bilo junija prejšnjega leta. Konec lanskega leta je 30.888 slovenskih državljanov bivalo zunaj Slovenije. To število je za 38 oseb manjše v primerjavi z predlanskim junijem.

Število raznih beguncev v Sloveniji

se je lani zmanjšalo. Konec leta so jih našli 3335, kar je za 1263 ali za 17,5 odstotka manj, kot jih je bilo leto prej.

Zanimivi so tudi podatki o rojstvih in smrtih v Sloveniji v prvih devetih mesecih lanskega leta. Po uradnih podatkih se je v tem času rodilo 13.385 otrok, kar je za 539 otrok ali za 3,9 odstotka manj, kot se jih je bilo rodilo v prvih devetih mesecih 1997. V lanskem devetmesečju je umrlo 14.120 oseb. Iz razlike med rojstvi in umrlimi, si lahko izračunamo, da je bilo v tem obdobju za 735 več smrti, kot rojstev. Gornje številke so vredne resnega razmisleka.

da Boga ni in če je, da je hudoben." Prosili so jo, naj redno izdaja listič duhovne vsebine. In tako se je začel tisk v ruščini za tiste, ki so ostali, posebno za dekleta in matere, ki jih je nacistični režim poslal na prisilno delo (posebno iz Ukrajine). Tam so se spoznale z Belgijci, Francozi, Holandci in se pogosto že tam poročile. Te zakone je pozneje g. Ilc urejal ali zdravil, ko je z nekim drugim patrom prevozil vso Belgijo in Luksemburg. Ko je bilo to delo bolj ali manj urejeno, se je bilo mogoče bolj posvetiti izdajanju knjig, posebno po vesoljni razstavi v Bruslju leta 1958, kamor je prišlo tudi veliko ljudi iz bivše Sovjetske zveze. O tem piše gospod Kozina takole: „Tam se je tudi pokazalo, kako na šibkih nogah je sovjetska brezbožna propaganda. Ko so prišli ti ljudje v vatikanski paviljon, so neredko izjavili: 'Kaj tu izdajate literaturo verske vsebine, ko je pa znanost dokazala, da Boga ni.' - 'A tako, znanost je dokazala... katera veja znanosti? Fizika? Kemija?' 'A, znanost!' - 'Povejte, katera veja znanosti!' - In so umolknili. Pozneje se je pogosto eden ali drugi vrnil in rekel: 'Veste, mi vsi verujemo v Boga; to smo rekli le zato, da naš *angel varuh*, ki je odgovoren, da se vsi vrnemo v Sovjetsko zvezo, sliši tudi mnenje resnih ljudi o bivanju Boga!'”

Metdem ko so ti turisti vzeli veliko knjig, so bile poti zlasti po vojni zelo ozke za oddajo knjig. Celo matere, ki so prihajale obiskat hčerke, ki so ostale na Zahodu, so se včasih bale vzeti s seboj nekaj knjig. Bolj se je to dalo pošiljati preko nekaterih diplomatskih poti, vedno bolj odprtih za to. Odprla se je celo možnost prejemati manuskripte s prošnjo za objavo.

Knjige, ki so žele največ uspeha, so bile Biblija s pripombami in drugimi pripomočki za lažje razumevanje (700 strani malega tiska, na koncu teksta), Dela sv. Avgušтина, Slovar bibličnega bogoslovja in druge (skupno 156 del).

Rusi so zelo hvaležni za to bratsko pomoč: „Vi ste nam dali duhovne hrane, ko je pri nas ni bilo, in zato Vam bomo vedno hvaležni in smo tudi soglasni z Vašo idejo: zedinjenje!” - Upajmo, da bo Božja Mati izvršila ta čudež. Kajti vsi niso za zedinjenje, ker „mi smo se toliko borili za samostojnost, sedaj bi pa vi radi, da bi mi priznali nad seboj nekoga, ki je izven Ukrajine!” Zmedenih pojmov je še ve-

Karel Kozina na dan posvečenja, 25. decembra 1953

liko in naše delo je le „kaplja v morju” - vendar Marija je obljubila, da se bo Rusija spreobrnila. Zaupajmo Ji in molimo v ta namen. Neki mladenič piše: „Pri nas so ubijali vse duhovno in vi nam pomagajte, da se duhovno obogatimo in spet zaživimo notranje...” V drugem pismu piše neka katehistinja: „Tu se pripravlja na krst neka bivša komunistka, ki je imela predavanja proti bivanju Boga. Delno je to tudi zasluga Vaših knjig, ki ste mi jih pošiljali!”

So ljudje, ki pišejo: „Bila sem v cerkvi, a nisem ničesar razumela, je vse v cerkveno-slovanskem jeziku!” - Morda bi bil čas, da vse prevedemo v jezik ljudstva. Toda zaenkrat moskovski patriarhat kruto preganja svoje duhovnike, ki mašujejo po rusko. Bog naj razsvetli vse.

Gospod Kozina piše: „Že dolgo let knjige tiskajo na Vzhodu, mi pa razpošiljamo tisto, kar še ostane (posebno revnim, ki nimajo denarja, da bi si jih tam na mestu kupili, ker včasih niti za kruh nimajo). Pošiljamo okrog tisoč kg po pošti na mesec. To je malo, a če pomislimo, da gre vsaka knjiga po spisku iz rok v roke, je to že nekaj. Glavno je, da imajo svobodo, in za to moramo biti Mariji neizmerno hvalež-

ni: Pij XII. je posvetil ruske narode Marijinemu brezmedežnemu Srcu - 7. julija 1952... Pol leta pozneje je umrl Stalin in počasi se začel demokratizacija...

Skupaj s knjigami, ki jih pošiljamo iz francoskega bližnjega mesteca, (ker je tam pošta veliko cenejša), pogosto odgovarjam tudi na vprašanja duhovne vsebine, če ne zadostuje kaka knjiga, ki o tem govori. Na Vzhodu so duhovniki težko dostopni in tako se ljudje obračajo pismeno tisoče km daleč, da dobe točen in jasen odgovor - včasih se naravnost spovedujejo. Tako jim lahko svetujem, pa tudi tolažim in bodrim.

Imamo namen še pošiljati duhovno literaturo, dasi je več tu ne tiskamo: a zaloga je še precej velika. In pri tiskarnarju imamo še za kaka dva tovrnjaka

po 20 ton knjig, ki jih bomo čimprej oddali na Vzhod. Nekdo piše iz Estonije: „Sovjeti so vendarle naredili nekaj dobrega: naučili so nas ruskega jezika in tako lahko čitamo zaklade knjig, ki ste jih vi pripravili za Rusijo!”

Knjige pošiljamo tudi zato, ker mi jih dajemo zastonj, ker vidimo, da pogosto družine niti za kruh nimajo (a „tam” nikomur ne dajejo zastonj!) Zakaj naj bi bile ravno revne družine prikrajšane!”

(Naslov g. Kozine: Avenue de la Couronne 206, B-1050 Bruxelles, Belgija)

LJUBITI SE PRAVI PREDVSEM HOTETI - NE ČUTITI.

(Sv. Terezija Deteta Jezusa)

Moram ljubiti Boga...
Glavno je: hoteti to,
kar hoče Bog,
čustvo je postransko.

Škof dr. Gregorij Rožman kot begunec v Švici

PAVLINA DOBOVŠEK

Škof Gregorij Rožman v Švici l. 1948

Foto: Dr. Jože Dobovšek

Javna občila so več mesecev poročala o vojni na Kosovem. Časopisi so bili polni slik beguncev, ki so hiteli v sosednje države, da so si rešili življenje. Brezupni izraz njihovih oči me je spominjal na oči naših domobrancev, katere so komunisti leta 1945 vozili v živalskih vagonih v Kočevje... Po sklenjenem premirju se kosovski Albanci že vračajo na svoje domove ali kar je še ostalo od njih. Sedaj se odkrivajo grobišča, ki so polna trupel žrtev srbskega divjanja - v svet pa že prihajajo poročila o represalijah Albancev. Mednarodne mirovne čete jim bajé niso kos, ko vračajo milo za drago Srbom, ki so ostali na Kosovem.

Ko smo brali o tisočih in tisočih kosovskih beguncev, ki so prosili zaščito pri sosednjih narodih, sem se spominjala naše „begunske poti“. Kakšna razlika med nami begunci leta 1945 in sedanji mi Kosovari! V tistem času smo mi bili vsem odveč - vsi so se nas otepali, predvsem starejših oseb. Nekaj leta je bilo treba čakati, da so nas kje sprejeli. Kosovskim beguncem pa so zapadne države takoj nudile prvo pomoč, nekatere so sprejeli že kot stalne naseljenke. Tudi gospodarsko bodo pomagali, da se

bo porušeno ozemlje spet dvignilo. Mi pa čakamo že več kot pol stoletja, da bi nam vsaj dobro ime vrnili...

Med državami, v katere so se med drugo svetovno vojno in po njej zatekali naši rojaki, je bila tudi Švica. Že med vojno je tja pribežalo okrog 100.000 ljudi iz raznih delov Evrope, kar je za tako majhno državo visoko število, predvsem v vojnem času. Švica ima pretežno gorato ozemlje. Rodovitne zemlje ni dosti in je zato navezana na uvoz živil, da se prehrani. V vojnem času uvoza praktično ni bilo. Zato je ljudstvo še v letu 1949 imelo živilske nakaznice z zelo odmerjeno količino živil. Bil je čas, ko je vsakemu prebivalcu bilo dodeljeno mesečno samo eno jajce. Zanimivo pa je bilo, da v Švici kljub pičlo odmerjenim živilom skoro ni bilo „črne borze“ - kar je temu narodu vsekakor v ponos. Jasno je torej, da je v vojnem času bilo za švicarsko vlado prehranjevanje vsakega pribežnika že breme.

V zadnjih letih pa so se nekateri bivši begunci - predvsem židovskega porekla - močno pritoževali nad ravnanjem švicarskih oblasti med vojno. Res je, da so vsakemu, ki je ilegalno prišel v Švico, obmejne straže pobrale ves denar ali vrednosti v katerikoli obliki in vse

naložili v banke, begunce pa zaprli v za to pripravljena taborišča. Od tako naloženega premoženja so potem odštevali za stroške, katere so imeli z lastnikom tega imetja. Tudi je res, da je bila hrana v določenem času in v nekaterih taboriščih zelo slaba, res pa je tudi, da so pribežniki ob koncu tedna lahko živeli pri švicarskih družinah, ki so jih hotele sprejeti. Oblasti so skušale vsakemu beguncu posredovati družine, ki so odgovarjale njegovemu stanu. Tako so imeli juristi možnost, da so navezali stike s švicarskimi pravniki, inženirji z inženirji, podjetniki s podjetniki itd. Često so nastale vezi, ki trajajo tudi čez po stoletja. Res pa je tudi, da so predvsem krepkejši možje in fantje morali pomagati delati utrdbe proti morebitnemu napadalcu, žene in dekleta pa so uporabili za delo v hotelih. Zato so mesečno dobili majhno odškodnino s katero so si mnogi kupili dober „švicarski zajtrk“, ki je marsikateremu taboriščniku v tistem času bil prava poslastica.

Univerzitetnim študentom, ki študija v svoji domovini še niso končali, je bilo omogočeno nadaljevanja učenja na švicarskih univerzah - med njimi je bilo tudi nekaj Slovencev. Že diplomiranim beguncem to ni bilo dovoljeno vse do invazije zaveznikov v Franciji. Šele takrat so jim nudili vstop na univerze za nekatere dopolnilne študije ali specializacije. Ko je bilo vidno, da bo Nemčija vojno zgubila, se je zadržanje švicarskih oblasti do pribežnikov spremenilo.

Ob koncu vojne je Švica želela, da se begunci vrnejo v svojo domovino.

Škof Rožman pri Dobovških v Švici

Zato je tudi nekaj Slovencev odšlo v Slovenijo, med njimi več častnikov stare jugoslovanske armade, kot na pr. letalski poročnik iz Radovljice, kateremu so pa komunisti kmalu vzeli življenje. Med takratnimi povratniki je bil tudi prof. dr. Stane Gabrovec, ki je prišel v Švico že med vojno iz gonarskega taborišča.

Dosti Slovencev, medvojnih beguncev, pa je s povratkom odlašalo. Moj mož je bil v stikih z dr. Mihom Krekom, ki mu je v pismu z dne 20. junija 1945 med drugim pisal sledeče:

„...doma je diktatura, tiranija, komunizem, mobilizacija, revizicija, komisariji, tajna policija, zapori, streljanje, obešanje. Politična situacija naša je za nič, smo od vseh zapuščeni, nadležni tujci, nevšeči zaveznikom, nevšeči Italijanom. Ne vemo nič o svoji bodoči usodi, ki je v rokah Božjih in velikih... ne vemo, kaj pride po tem, ali mislim, da slabše priti več ne more. Zato ni drugega, kot trpeti, proglasiti se za politične begunce in vztrajati v izgnanstvu...”

Zato je nekaj Slovencev ostalo v Švici in nekaj se nas jim je še pridružilo po vojni. Švicarji so nas sprejeli, niso pa zamudili nobene priložnosti, da nas ne bi opominjali, da si moramo poiskati novo bivališče.

Med vojno, od junija leta 1944, je živel v Švici sedaj že pokojni polkovnik Vladimir Vauhnik, avtor knjige „Nevidna fronta“, ki je bil v Zürichu večkrat naš gost. Bil je med prvimi, ki se je

ČIM VEČ ČLOVEK ZAHTEVA OD SEBE, TEM BOLJ USPEŠNO IZŽAREVA V OKOLICI.

(Daniel-Rops)

naselil v Buenos Airesu. Od tam nam je pisal zelo navduševalna pisma in nas nagovarjal, da naj tudi mi pridemo za njim. Več nas je odpotovalo v Argentino, nekaj Slovencev pa se je izselilo v Severno Ameriko in nekaj v Avstralijo.

Ko smo še živeli v Švici, nas je obiskoval župnik Ferdinand Babnik, ki je bil osebni tajnik dr. Rožmana. Gospodu Babniku je uspelo, da je organiziral pomoč našim ljudem, ki so takrat še živeli v avstrijskih taboriščih. Navdušil je več družin, da so pričele zbirati živila in obleko in jih pošiljati potrebnim. Na te dobre ljudi sem se spomnila, ko sem brala strupene pritožbe bivših judovskih pribežnikov, ki sedaj živijo predvsem v Severni Ameriki. Vprašujem se, kako naj bi Švica v tistih časih morala delati drugače, saj je nad njo vso vojno visel Damoklejev meč nemške zasedbe?

Med osebnostmi, ki so po vojni prišle v to deželo, je bil tudi naš škof dr. Gregorij Rožman. Švica je bila pravzaprav samo vmesna postaja njegovega

potovanja v Severno Ameriko. Moral jo je zapustiti na zahtevo takratnega jugoslovanskega poslanika v Ženevi, ker Švicarji niso hoteli imeti diplomatskega spora z Jugoslavijo. Takoj po vojni so namreč pod vplivom titoistične propagande bili navdušeni nad „hrabrimi partizani“, ki naj bi Slovenijo „rešili“ pred nacisti! Tudi jugoslovansko poslaništvo v Ženevi je bilo zelo aktivno. Zato je bilo težko prepričati Švicarje o takratnem dejanskem stanju v Sloveniji. Poleg tega so med vojno partizani poslali več svojih pripadnikov kot begunce v Švico. Le-ti so opazovali in zasledovali naše ljudi po taboriščih in o njih nato poročali veleposlaništvu, pa tudi švicarskim oblastem. Šele, ko so pričela prihajati poročila o pobojih ali zapiranju vseh, ki so bili ideološki nasprotniki komunizma, ter o zaplembah premoženja in uvajanju diriganega gospodarstva, so razumeli, zakaj prihajajo iz Jugoslavije novi begunci. Rezervirani do njih pa so še vedno bili.

Ko se je dr. Rožman mudil v Švici, nas je večkrat obiskal na našem domu. Takrat sem spoznala njegovo svetniško vdanost v Božjo voljo in njegovo plemenito rahločutnost, ki ga je spremljala vedno, kadar je bil pri nas. Na obrazu se mu je videlo, kako duševno trpi. Iz obzirnosti do nas pa o svojih težavah ni nikdar govoril - verjetno, da nam ne bi pripravil težkih ur. Ker je vedel, da odhajamo v novo deželo in da sem se posebno jaz težko poslavljala od Evrope, nas je bodril in tolažil. Sam v velikih stiskah o sebi ni tožil ali govoril, a je s pravim očetovskim čutenjem spremljal naše pripravlanje za odhod v nam nepoznano deželo Argentino. Izredno lepo in pristrčno se je znal približati otrokom in je malčkom prav očetovski govoril.

Pol stoletja je že preteklo od teh dogodkov. Spomin nanje je še vedno svež, saj so bili skeleč udarec v našo notranjost. Takrat smo videli, kam pripelje sovraštvo ali zavirljivost človeka in česa je le-ta zmožen, če se jim preda ter pozablja, da bo za svoja dejanja enkrat moral odgovarjati Najvišjemu. Spoznali smo pa tudi, da samo medsebojno spoštovanje in ljubezen do sočloveka vodi do mirnega sožitja. Vzor naj nam bo dr. Gregorij Rožman, ki v svojih najtežjih časih ni imel zle besede o svojih preganjalcih.

Katoliški taboriščniki v Švici pri sv. maši

MARKO JERMAN

Marko Jerman se je rodil 20. januarja 1957 v Bariločah kot sin političnih beguncev. Njegov oče France je bil iz Dola pri Ljubljani, mati Lučka Kralj pa je iz Gorice. Po končani srednji šoli se je likovno izpopolnjeval pri akademskem slikarju in grafiku Juanu Antoniu Spotornu v Buenos Airesu in kasneje pri akademskem kiparju Rafaelu Roci v Bariločah.

S snovanjem, načrtovanjem in izdelavo vitražev (barvnih oken) se je začel resno ukvarjati leta 1981, potem ko se je v Milanu v Italiji izučil te umetnosti pri slikarju in mojstru vitražev Santeju Pizzolu. Jermanovi vitraži krasijo cerkev San Eduardo v Bariločah in mnogo zasebnih stavb, zlasti v Buenos Airesu.

Leta 1991 se je z družino preselil v Slovenijo, kjer danes živi in dela. Najprej je ustvaril vitraže za cerkev Svete Družine v Mostah v Ljubljani s prizori iz življenja Svete Družine. Za cerkev Vstalega Jezusa na Fužinah - Ljubljani je upodobil Jezusa z učencema v Emausu, Janeza Krstnika, nadangela Gabriela in Lojzeta Grozdeta; v Sori pri Medvodah 4 okna: Ciril in Metod, Slomšek in Baraga, Marijino vnebovzetje in Jezusovo vstajenje; v Preski pri Medvodah 10 velikih oken; za župnišče v Kranju Baraga; za samostan usmiljenk v Kamniku 2 okni: sv. Vincencij in sv. Ludovika; v Šentjoštu nad Horjulom spominsko kapelo; v Godo-

viču sv. Florjana na gasilskem domu; v Vrhpolju pri Vipavi spominsko okno; v Domu duhovnih vaj v Tržišču Marijo; Svetega Duha v župnijski cerkvi v Šentjakobu ob Savi; v Mirni na Dolenjskem 2 okni v cerkvi: Janez Krstnik in Obiskovanje Device Marije; v Svetem Juriju ob Taboru 2 okni v župnijski cerkvi: Slomšek in Baraga; v Gomilskem pri Celju v 2 oknih mošnograma Marije in Jezusa; v Ljubličnem nad Poljčanami 6 oken: v 3 skrivnosti rožnega venca in Karmelska Mati božja; pri Svetem Duhu: na koru sveta Cecilija; v Hočah pri Mariboru 5 velikih oken: Abrahamova daritev, Mojzes, Zadnja večerja, križev pot, vstajenje; Slomškova kapela v Mariborski stolnici 4 okna: Ciril in Metod, Slomšek poučuje Blažeta in Nežico, Slomšek - mariborski škof, proglašenje Slomška za blaženega; v Staršah pri Mariboru v 3 mrliških vežicah: Janez Krstnik, sveta Marjeta in Uršula, Jezusovo vstajenje; v Radljah ob Dravi 2 okni:

Levo.

MARKO JERMAN:
Detajl zadnje večerje
Desno.

Družina Marka Jermana
in Marjanke
roj. Kremžar: Andrej,
Aleksander, Alenka,
Lučka, Luka in Mojca.

Slomšek in Marija z Jezusom; v Vuze-nici Slomškova kapela; v izdelavi ima za Prebold Slomška; za Stopnik pri Vranskem pa 4 okna: sv. Rok, Slomšek, Janez Pavel II. in zvon.

Vitraž je okno, sestavljeno iz raznobarnih stekel, ki so povezana med seboj s svinčnimi okvirji. V tej izrazito sakralni, cerkveni umetnosti so bili prvotno le ornamentalni, kasneje pa figurativni motivi. Prve pisne omembe barvnih oken so iz leta 675 po Kristusu, najstarejši ohranjeni kos barvnega stekla z upodobitvijo Kristusovega obraza pa sodi v 9. stoletje. V Avgšburgu v Nemčiji hranijo najstarejša v celoti ohranjena barvna okna, ki so bila narejena v 11. stoletju. Skozi srednji vek se je ta umetnost izredno razvila in širila vse do današnjih dni, tehnika izdelovanja pa se ni bistveno spremenila.

Marko Jerman je v Sloveniji v našem času najbolj delaven in cenjen vitražni mojster v figuralni motiviki. ■

JOŽE KOROŠEC — 80-LETNIK

V Villa Adelini je dne 29. julija dopolnil 80 let življenja Jože Korošec. Zelo je želel praznovati ta jubilej, obenem pa spomin, ko je točno pred petnajstimi leti družina izgubila svojo mamo, v krogu številne družine in prijateljev, pa je moral ostati v bolniški postelji zaradi močnega kroničnega prehlada.

Slavljenec je eden, s katerim se je usoda poigrala z njegovim življenjem. Rojen pri Sv. Trojici pri Vel. Blokah, Notranjska, trdo delo v rani mladosti, v mlinu in na posestvu, se je kmalu vključil v farno in prosvetno življenje. Vojak v Srbiji ob razpadu leta 1941 takratne Jugoslavije, je po nekaj tednih srečno prišel domov. Med italijansko okupacijo je kmalu videl, kje je njegovo mesto. Ker je dobro poznal namene partizanske borbe, se je vključil v domobranske vrste in je bil nameščen v Rupnikovem udarnem bataljonu, s katerim je ob koncu vojne odšel na Koroško v Vetrinje.

Ko so angleške vojaške oblasti spretevo, da bodo domobranski odredi

prepeljani v Italijo, tudi njegov bataljon odredile na transport, tovornjaki niso krenili proti Italiji, ampak proti Sloveniji. Na poti je kamione spremljala posadka angleških vojakov. Trans-

port se je ustavil na železniški postaji v Pliberku, kjer ga je čakal prazen tovorni vlak in oboroženi partizani. Med transportiranci je zavladala panika in strah. Spoznali so angleško prevaro in zaslutili, kaj jih čaka. Jože je tvegala pobeg v bližnjo njivo rži že v klasi. Prav tam in na isti način se je en dan prej rešil zdravnik dr. Janez Janež in njegov šofer Franc Močilnikar, doma iz Zado-brave, ki je pred leti umrl tukaj v Argentini. Jože, ne vedoč za

druge, je drugi dan dospel v Vetrinje in ujel še zadnji transport domobrancev. Pregovarjal jih je, naj se ne vračajo, a zamen. Z istim transportom kot Jože, sta bila vrnjena tudi njegova dva brata Lojze in France, ki sta bila iz taborišča Teharje odpeljana in našla smrt neznanu kje. Čez nekaj tednov je Jože z drugimi odšel v Italijo.

Po prihodu v Italijo je bil Jože v raznih taboriščih, nazadnje v Servigliano, odkoder je z ladjo Santa Cruz januarja 1948 prispel z mnogimi drugimi begunci v Argentino. Z večjo skupino rojakov je odšel na jug v Comodoro Rivadavia in dobil službo pri holandski petrolejski družbi. Ker se je čutil osamljenega, se je vrnil v Buenos Aires, kjer je dobil službo kot električar v tekstilni tovarni v Munro. Kmalu se je poročil s Faniko Blažič, s katero se je že preje poznal. Začela sta graditi svoj novi dom v Villa Adelini. V zakonu jima je dal Bog dva sinova in tri hčerke. Iz domovine je Jože poklical očeta in mamo, ker ostarela nista imela nobene zaslombe, ker so bili sinovi pač domobranci in „zločinci“.

Kot je bil Jože vse življenje navezan na slovensko družbo, tako se je tudi v novem kraju vključil v skupnost. Bil je organizator slovenske šole, iz katere je nastal Slovenski dom v Carapachayu, in bil njegov soustanovitelj in zvesti sodelavec. Koliko ur prostega časa sebi tako potrebnega počitka je vložil v skupni dom, ve le Bog. Poleg tega je sodeloval vsa leta pri drugih ustanovah in organizacijah. Bil je član Družabne pravde, Slovenske ljudske stranke, bil odbornik pri graditvi centralne Slovenske hiše. Vsa leta, dokler je zmož, je bil poverjenik in raznašalec slovenskih časopisov in revij, kar mu je vzelo dosti prostega časa, a nikdar ni zato protestiral ali tožil.

Dano mu je bilo, da je bil trikrat na obisku v domovini, prvič prav v dnevih, ko je bila proglašena samostojna slovenska država. Prepričan je, da žrtve padlih domobrancev niso bile zastonj. Boli pa ga, da za umor ujetnika, ki je po vseh pravilih navaden zločin, in za poboj dvanajst tisočev slovenskih domobrancev še danes ni nobene obso-dbe. Boli ga tudi, da Slovenija še danes ni povsem pravna država, da še vedno prevladuje miselnost enoumja.

Jožetu Korošcu čestitamo za njegov 80. rojstni dan ter mu želimo popolnega okrevanja in še več let.

Ivan Žnidar

10. aprila 1999
sta se poročila
v farni cerkvi
Nuestra Señora
de Lourdes
v Mendosi
MARUŠKA ŠTIRN
in JANEZ ŠMON.
Čestitamo!

RAZGLEDNICE s patagonskih Andov

TONE STROJIN

Campanario (1052 m). Ura kaže pol treh zjutraj, ko se s sedežnico vozim v dolino. Taklanje kolesčkov na žičnih opornikih rahlo moti nočni mir, ki je razlit nad to deželo jezer in koničastih vrhov. Dolina je polna lučk kot kakšna riviera. Luna čarobno osvetljuje krajino.

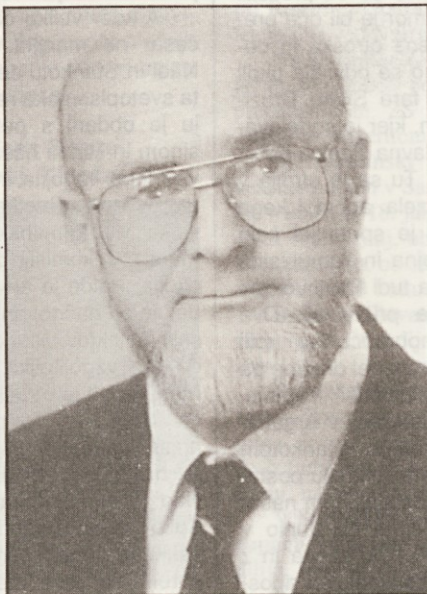
Sklepno srečanje z rojaki, člani SPD Bariloche, je mimo, večer, kot je lahko samo slovensko prisrčen v gorah, s pesmijo in prenekatero kupico.

Campanario s sedežnico in polkrožno restavracijo nad najlepšim predelom jezera Nauel Huapi je delo slovenskih rok, Frenka Jermana, odličnega športnika, plezalca prvenstvenih smeri v okoliških Andih in tekaškega prvaka na smučeh. Neznane mu niso bile niti zimske olimpijske igre, predvsem pa je bil vzgojitelj, trener in začetnik turizma v teh krajih. Danes njegovo delo nadaljujejo njegovi odrasli otroci.

Ko se vozim dol, premišlujem, ali me bo pot še kdaj zanesla tako daleč pod patagonsko nebo, med rojake, zaradi katerih so se naši skupini zazdeli ti kraji in gore kar domače. Toliko slovenskih sledi je zaznati tu. Vse andinistično pa se suče okrog dr. Vojka Arka, začetnika in ustanovitelja andinizma v tem predelu Andov, ki sem ga spoznal, še preden sem se planinsko pobratil z njim.

Poleg razgledne restavracije na Campanariu je pomemben tudi drugi objekt slovenske turistične podjetnosti, gostišče pod Tronadorjem, delo istega človeka. Zgrajeno na produ, ki so ga prinesle ledeniške vode, in pod drevjem, ki daje senco, gospoduje na razjednem prostoru, tik pod steno Tronadorja. Občutek imaš, da si nekje v Logarski dolini, kjer se nad tabo zbirajo vode Rinke, tu pada Hudičev slap, vreden svojega imena. Popoldne, ko sonce omehča serake, se tu podira na tone ledu. Takrat zagrmí sredi sončnega dneva in iz krnice, kjer izvirajo ledeniške vode, se dvigne bel oblak kot po pršnem plazu. Takrat v dolini vse onemi.

Tretja slovenska sled je dobesedno pod skalco prislonjen lesen bivač. Zaradi senčnega drevja imaš občutek, da si

pod Rožnikom pri Čadu. Sredi poletja je sveže in hladno. Mimo bivaka vodi utrjena pot do Refugio Frey (1700 m), ki je zgrajen v samem osrčju skupine Katedral, osrednje bariloške gorske skupine. Koliko družb je že posedalo na teh podrhtih deblih in koliko drugih prenočilo v bivaču!

Najvišja slovenska sled pa je slovenski bivač (1500 m) pod resnično slovensko goro Capillo (2167 m). Ob pomoči helikopterja, ki je zvozil pločevino, so člani SPD Bariloche na planjavi poleg potoka zgradili preprost bivač, ki daje zavetje dvajsetim na pogradu, za silo pa tudi več planincem. S Capille je najlepši razgled na jezero Nahuel Huapi, dolgo 80 kilometrov, z mnogimi zalivi.

Trajne plezalne sledi pa so prvenstvene smeri slovenskih plezalcev na čelu s Slovenskim Zvonikom (Campanile Esloveno), ki je ekstremna plezarija z malo ponovitvami.

Pravzaprav bi moral svoje razglednice s Patagonskih Andov začeti s Predkordiljero, se pravi s pampo. Kdor si jo predstavlja kot ravnino, se moti, saj so hribi tu visoki skoraj tisoč metrov. Pampa cveti, ko za to pride letni čas. Ko smo pred Barilochejem prestopili reko Limay, smo z glavne ceste v Buenos Airesu zavili na makadam med puste hribe.

Domišljija si tu lahko pričara indijanske zgodbe, vendar je njihov rezervat v priljudnejših krajih. Po dolgih urah vožnje brez znamenja življenja ali hiš, ko smo za seboj puščali dolgo perjanico prahu, smo nenadoma zavili v dolinico, ki je dobesedno zelena med pustimi griči. Kaj lahko pričara izvir vode! Skupina nemških priseljencev, ki jim je bilo dovolj evropske civilizacije, si je tu uredila družinsko naselje. Vsak ima svojo družinsko hišo in odrejeno delo. Nemška organiziranost in pridnost je iz nič ustvarila čudež. Svoje je prinesla bližina plinovoda, da se lahko ukvarjajo s „kmečkim turizmom“. V takem okolju sem za ogrado spoznal guanaco in druge živali. Ob vrnitvi smo prečili jez velike hidroelektrarne, ki jo „napaja“ reka Limay. Ko se je od daleč prikazal še vulkan Lanin (3754 m), smo za ta dan videli mnogo in preveč.

Patagonske gore v okolici Barilocheja, z izjemo Tronadorja, niso tritisočaki ne snežniki. Brez izjeme pa so strmi, zaradi vulkanske kamenine, krušljivi in celo iglastih oblik. Tu je najpomembnejša skupina Katedral, v kateri je Slovenski zvonik (ca. 2310 m) ne le markantni zob, temveč predstavlja izjemno plezalno dejanje Slovencev, ki sta ga zmogla prva Dinko Bertoncelj in France Jerman 13.12.1952.

Kjer so gore, je treba omeniti planske kočice. Nisem videl vseh koč in bivakov, vendar se mi zdi, da je po legi, videzu in kot izhodišče Refugio Frey na prvem mestu. Gotovo je najboljši izhodišče za skupino Katedral Sur. Svoje h kočice daje Laguna Tonček, imenovana po slovenskem plezalcu Tončku Pangercu, ki ga je skupaj s Schmollom zasul seraj v pogorju Paine. Oba imata v spomin poimenovani jezera: Laguna Tonček je ob Refugio Frey, Laguna Schmoll pa dvesto metrov višje. Na Tončka Pangerca spominja še en vrh v južnem celinskem ledu.

Človek ima v Patagonskih Andih glade vrhov na izbiro več meril. Komur je za cilj plezalni uspeh, bo izbral stolpe, kdor ima rad razglede, bo izbral vrhove, ki so osamelci ali v stranskih grebenih, da bo imel vso gorsko skupino pred seboj, komur pa je za ponavljanje tradicije, bo izbral vrh, ki se imenuje po kakem znanem človeku.

Izbral sem Pico Bara (1950 m), ki je sicer nazobčan greben s stolpi in brez poti, zato pa z izrednimi pogledi za fotografiranje osrednje skupine Katedral.

+ ODŠLI SO +

**Nada Malalan
roj. Pavlovčič**

V petek, 14. maja, ko je pri farni cerkvi zvonilo k sveti maši, se je poslovila od tega sveta njena sosedka in dobrotnica Nada Malalan roj. Pavlovčič. V soboto se je med koncelebrirano sveto mašo, ki so jo darovali nekdanji in sedanji župnik župnije Sagrada Familia v Moronu ter prelat Jože Guštin, poslovila od nje družina in vsa župnija, v kateri je toliko let apostolsko delala. Svoj zadnji zemski dom je našla na pokopališču, kjer že čakata vstajenja njen oče Anton in vnukinja Nataša.

Pokojna Nada se je rodila pred devetinsedemdesetimi leti v železničarski družini na

Viču pri Ljubljani. V družini je bilo šest otrok in kmalu po njenem rojstvu so se preselili v Moste, kamor je bil oče predstavljen. Njena otroška in dekliska leta so se odvijala okoli nastajajoče fare Svete Družine v Mostah, kjer je sodelovala in bila delavna članica Kato-liške akcije. Tu se je utrdila v veri in navzela apostolskega duha, ki jo je spremljal celo življenje. Vojna in komunistična revolucija tudi Pavlovčičevi družini nista prizanesli. Dva sinova domobranca so ubili komunisti, drugi del družine pa se je preko taborišč Vetrinje, Lienz in Spittal rešil v Argentino. Po poroki s Stankotom Malalanom sta si kmalu postavila dom v nastajajočem naselju Barrio Veinte de Junio v Moronu. Oba izobrazena in z evropsko miselnostjo ter apostolskim duhom sta sodelovala v naselju pri skupnih podvigih: postavitve osnovne šole, uvedba svete maše in katehetizacije, kjer je bila pok. Nada kljub pomanjkljivi kasteljansčini prva katehistinja. Močna vera v Boga in dolgotrajno delo pa je obrodilo tudi svoj sad, ko je leta 1960 moronski škof msgr. Raspanti odprl novo župnijo prav nasproti njenemu domu in jo posvetil Sveti Družini. Tej

župniji in sosedom je Nada posvetila veliko svojih moči in si zaslužila spoštovanje in hvaležnost. Njen vzgled močne vere v Boga in njena dobrota sta delovali kot evangeljska sol v okolju, kamor jo je postavila božja Previdnost.

A kdor veliko daje, mu ničesar ne manjka. Tudi pok. Nadi in Stankotu se je potrdila ta svetopisemska resnica. Bog ju je obdaril s petimi otroki: sinom in štirimi hčerkami in jih vse lepo vzgojila in pripravila za življenje: Cvetka je svetovalka v argentinskem parlamentu v komisiji za varstvo okolja, Polde je arhitekt in sodeluje pri načrtovanju industrijskih objektov, Marjeta in Majda sta vzgojiteljici, najmlajša Marjana pa je otroška zdravnica. Staršema so podarili trinajst vnukov. Kakšno veselje je napravil vsak izmed njih Nadi, vedo le stare mame! Kako se je potrudila, da je vsakega izmed njih pazila in spremljala prve mesece življenja. Vsakemu je hotela dati košček svojega slovenskega srca, da mu bo za popotnico na življenjski poti. Nobena žrtev ji ni bila preveč pri skrbi za vnuke. Bog naj ji bo večni plačnik in naj v miru počiva v zemlji, kjer je našla svoj zadnji zemski dom!

Kati Moder

Pokojna Kati se je rodila 9. novembra 1937 v Dolu pri Ljubljani. Vse njeno življenje je bilo polno preizkušenj in trpljenja. Imela je komaj eno leto, ko ji je umrla mama. Ko je bila stara sedem let, ji je umrla „druga mama“, katero je imela zelo rada. Deset dni za tem pa je z očetom in sestrami zapustila Slovenijo. Nekaj let po prihodu v Argentino je začela bolehati in težka bolezen ji je prekrizala vse mladostne načrte. Zavedala se je svoje bolezni in je zaradi tega veliko trpela. Bila je veselega značaja, nikoli ni tožila. Še tako majhnih pozornosti se je iskreno razveselila in je bila zanje zelo hvaležna. Bila je zgled vdanosti v božjo voljo. Nebeški Materi je bila otroško vdana. Klicala jo je na pomoč v težkih trenutkih zadnjih dni življenja.

Umrli je 31. maja 1999, na praznik Marijinega obiskanja

Neizrazit vrh je poimenovan po Bari Remec, soustanoviteljici SPD Bariloche, akademski slikarki in kulturnemu steru Slovencev v Argentini.

Bolj kot vrhovi so tu primerni prehodi čez sedla iz ene v drugo dolino, od enega jezera k drugemu. Transverzal tu ne poznajo. Tisti, ki v letu obišejo kak vrh, se preštejejo na prste. Kakšna sreča, vendar koliko časa še?

Če sem kje videl kak naravni park, ki je resnično vreden tega imena, je to naravni park Nahuel Huapi. Toda v isti sapi je treba reči, da je takih, prostorsko še večjih, v Argentini še več.

Posege v naravo opaziš le po makadamskih cestah, hoteli, gostišča in kampi so skriti v zelenju, in jih odkriješ bolj po tablah ob cesti. O krasoti jezer, gos-

tozelene barve, ki tekmuje z rumenkastorjavim pečevjem okoliških grebenov in s temno modrino neba, lahko govori le tisti, ki je bil kdaj tam. Rastje na vulkanskih tleh je bujno in gosto, da je marsikje treba vzeti mačeto. Edini snežni vrh v poletju, pravzaprav gorska skupina, je Tronador (3478 m). Viden je iz vsake doline, ki so več deset kilometrov dolge, strme in nedotaknjene.

Tronador pomeni groinovnik, ker se z njega lomijo seraki. Takrat bobni in se pokaže bel oblak. Ledeni jeziki Tronadorja sežejo prav v dolino, enako slapovi. Višje gori pa ledene razpoke sežejo do sto metrov in več v zelenomodro globino, ki ne vrača ničesar. Doslej je Tronador vzel že tri slovenska življenja: Vivoda, Kralja in Domicelja. Vreme se v

teh krajih, kjer je Pacifik oddaljen manj kot sto kilometrov, lahko hitro spremeni in postane usodno v snežnih višavah.

Zato pa so doline prijaznejše, s slapovi, ki so po petkrat in več višji in bolj vodnati od slovenskih, zato pa so imena (po špansko) težko izgovorljiva. Prav po domače jih poimenujemo po gorenjskih. Cvetja poleti ni mnogo, kar pa ga je, je za naše oči eksotično in seveda lepo.

Količkanj potujočemu Slovincu spomin ne miruje, ne da bi kakšnega novega kraja, gore ali slapa ne primerjal z nečim, kar je že kdaj obiskal. To sem premišljeval ves čas potepanja po Andih, dokler me ni avion vzel v nebo nad neskončnimi pampami.

(Iz knjige dr. Toneta Strojina, *Poti skozi lepote, Družina, Ljubljana 1998*)

ja, previdena s sv. zakramenti, in odšla k Očetu po večno plačilo.

Sedaj čaka vstajenja na pokopališču Villegas v San Justu.

**Marija Stanovnik
roj. Rogelj**

Rodila se je 1. maja 1914 v Spodnjem Brniku pri Kranju, župnija Cerklje na Gorenjskem, v družini devetih otrok. Mladost je preživljala v domačih krajih, vedno v delovnem ozračju, kjer je s svojo pridnostjo pomagala družini za preživetje. Prišla je vojna, ki tudi njej ni prizanesla. V taborišču v Spittalu ob Dravi je sodelovala z dr. Janežem. Tam se je tudi spoznala s Francetom Stanovnikom, s katerim se je poročila in koncem leta 1948 odšla v Argentino. Tu sta se naselila v Slovenski vasi, kjer so se jima rodili trije otroci, med katerimi je najstarejši sin Andrej postal duhovnik kapucin in je sedaj generalni svetovalec v Rimu za Južno Ameriko in špansko govoreče področje. Začetki družine niso bili lahki. Mama Marija je ostala doma, oče pa se je ukvarjal s čevljarstvom. Težko je bilo, a vseeno sta s pomočjo trdne vere in vsakdanje maše vzgajala svoje otroke. V dolgih letih bolezni se je izkazala kot močna gorenjska grča, saj niti ni omenila svoje bolezni, ki jo je spremljala celih petnajst let. Pred štirimi leti ji je umrl mož, in še naprej je skrbela za vnuke. Pred tremi meseci pa je bolezen napredovala do te mere, da je morala imeti stalno oskrbo, katero so ji nudili v Domu svetega Vincencija. Kljub temu, v kolikor ji je bolezen dopuščala, je še vsak dan bila pri maši, vedno nasmejana in pogumna. Končno je dožela 28. junija letos. Naslednji dan zjutraj se je zbrala vaša skupnost z desetimi duhovniki in se od nje poslovila s sveto daritvijo. Naj ji bo Bog bogat plačnik za vso trdnost v veri in zgled upanja in ljubezni.

**Joža Smersu
roj. Klančar**

Pokojna Joža Smersu roj. Klančar se je rodila 16. marca 1907 v župniji Sv. Peter v Ljubljani. Bila je šesti in najmlajši otrok v družini Martina Klančarja, železničarja, in Marije Puh. Pred njo so bili sestre Pavla in Milka ter bratje Adolf, Lojze in Srečko. Ob koncu prve svetovne vojne, leta 1918, je družino zadela huda nesreča. Najstarejši sin Adolf se je zdrav vračal domov s fronte. Ko so ga domači že vsi veseli pričakovali, ga je skoraj na pragu, sredi Ljubljane zadela izgnjena kroglica.

Pokojna Joža je dokončala srednjo šolo na Liceju in vstopila v službo pri advokatu dr. Lemežu. Sodelovala je pri mnogih organizacijah. Bila članica Kongregacije sv. Jožefa in katoliško usmerjenega šempeškega Orla, kjer je tudi spoznala svojega bodočega moža.

15. februarja leta 1931 se je poročila z odvetnikom Rudolfom Smersujem v Ljubljani. V zakonu se je jima rodili štirje otroci: Miha, Jure, Marjetka in Alenka.

Zaradi stalnih atentatov na moža, ob času vojske in revolucije, je imela hud živčni pretes in zato ji je zdravnik nas-

IZ NAŠE KRONIKE

Slovenska šolska sestra Marija Lavrencija Zupan je 24. junija umrla v San Lorenzo pri Rosariu v starosti 89 let; 69 let je bila redovnica.

Na sestanku ZSMŽ 7. julija so se članice pogovarjale s predsednikom ZS novinarjem Tonetom Mizeritom.

31. mladinski dan v Slovenskem domu v San Martinu je bil v nedeljo, 18. julija: ob 8 začetek tekmovanj, ob 9 mladinska sveta maša, ob 13 skupno kosilo, ob 19,30 kulturni program.

Društvo Slovenska pristava je imelo 25. julija redni občni zbor.

Pri uri duhovnosti v cerkvi Marije Pomagaj je v nedeljo, 25. julija, govoril prelat dr. Jure Rode o ljubečem in odpuščajočem Bogu, našem Očetu.

V Slovenskem domu v Carapachayu je bilo v nedeljo, 25. julija, skupno družinsko kosilo.

Na duhovniškem sestanku 28. julija je dr. Mirko Gogala govoril o apostolski spodbudi Janeza Pavla II. Cerkev v Ameriki.

Društvo Slovenska vas je

vetoval, naj se za nekaj časa umakne. 7. aprila 1945 se je skupaj z Jurijem in šestletno Marjeto skrivaj odpeljala do Šempetra, kjer naj bi vzeli zadnji vlak, ki je vozil v Trst. Tam so namreč živeli daljni sorodniki. Vlak je bil v Šempetru bombardiran in z otrokoma se je morala skriti visoko v hrib.

Namen je bil, da ostanejo v Trstu dva tedna, da se okrepa. Božji načrti pa so bili drugačni. Ostali so v Trstu skoraj leto dni in pokojna Joža se ni nikdar več v svojem življenju vrnila v domovino. In kar je bilo najhujše, doma je pustila sestre Milki in oskrbo komaj leto in pol staro Alenko, katero je potem prvokrat po skoraj dvajsetih letih zopet videla v Argentini.

Sredi leta 1946 jo je v Trst prišel iskat mož Rudolf in potem se je pričela njena begunska pot preko taborišč Senigallija, Barletta, Bagnoli in končno Fallingbostell v Nemči-

praznovalo 47-letnico v nedeljo, 1. avgusta; ob 9 je v cerkvi Marije Kraljice maševal delegat Jože Škerbec s somašnikom župnikom Janezom Petkom CM; med mašo je pel cerkveni zbor pod vodstvom Janeza Cerarja CM; ob 12 je bilo skupno kosilo, ob 16 pa kulturni program: pozdrav predsednika DSV Vinka Glinška in predsednika ZS novinarja Toneta Mizerita, učenci Barogve šole pa so v režiji Mari Urbanje, Olge Fink in Janeza Cerarja zaigrali Pet Pepelk Žarka Petana.

**PRIPOROČAJMO SE
NADŠKOFU
VOVKU!**

ji, od koder so se vkrcali na ameriško ladjo General Stewart in skupaj z večjo skupino beguncev prispeli 23. maja 1948 v Argentino.

Da je pomagala možu preživljati družino in tudi pomagati sorodnikom in hčerki v domovini, se je lotila trdega posla pošiljanja paketov v domovino. S pridnim delom si je družina zgradila lastno hišo v letu 1960, pod katero je dočakala visoko starost 92 let in videla, kako so se poročali sinovi, rodili vnuki in pravnuki.

Hudo jo je prizadela lansko leto izguba moža, vendar je vdano vse prenašala v krogu sinov, 10 vnukov in 9 pravnukov.

Pokopana je bila 16. julija na pokopališču v San Martinu, kjer počiva tudi njen pokojni mož.

Pokojno je odlikoval njen vedno vedri in optimistični značaj in zaupanje v Božjo voljo.

malo za šalo...

SLABI SODNIKI - Župnik obišče zapore in je zelo presečen, ko med zaporniki najde moža, ki ga pozna. „Kaj, tudi vi tukaj? Vi ste vendar iz ugledne družine!“ - „To je res, gospod župnik, ampak sodniki tega danes sploh ne upoštevajo!“

ČAS IN VEČNOST - Neki objestnež na sprejemu vpraša slavnega fizika, če mu zna razložiti razliko med časom in večnostjo. Sicer zelo prijazni profesor predrznega mladeniča prebode z očmi in odgovori: „Tudi če bi si vzel čas za to, bi vi potrebovali celo večnost, da bi to razumeli.“

MOJ BOG - Na hodniku neke velike bolnišnice se zdravnik stažist zaleti v primarija. „O, ljubi Bog, oprostite, prosim!“ se v zadregi opravičuje. „Že prav, že prav,“ ga pomiri primarij, „če mi rečete gospod profesor, bo čisto dovolj!“

PISMA - „Vaša pisma so vedno boljša,“ pravi direktor tajnici. „Kaj res?“ je ona vsa srečna. „Da, resno računam, da bomo prvo lahko že kmalu odposlali.“

SLUH - „Gospa, sluh vašega moža je vedno slabši. Končno se mora odločiti in iti k specialistu.“ „Saj to tudi namerava, vendar bi rad počakal toliko časa, da vnuki končajo glasbeno šolo.“

SPOVED - Dva vinska brata gresta v nedeljo zjutraj proti domu. Naletita na župnika, ki ravno odklepa cerkev. Eden od njiju začuti potrebo po spovedi in gre v spovednico. Župnik mu reče: „Priatelj, popolnoma pijan si, pojdi lepo domov in pridi, ko se boš iztreznil.“ - „Ampak na vsak način se moram spovedati!“ - „Ali si morda

UVOŽENO IZ SLOVENIJE

- Živimo v najboljšem od možnih svetov, ampak na napačnem koncu.
- Cinizem je duhovitost, ki se je skisala.
- Vsak vojak, ki se odpravlja na vojsko, lahko postane neznani junak.
- Kadar se postaraš, se začne vsak tvoj dan s sončnim zahodom.
- Zmagovalci pišejo zgodovino, poraženci zgodbe.
- Za vse naše težave so krive številne zmage, vojaške, politične in gospodarske.
- Sodobna zgodovina Slovencev: predkomunizem, komunizem, pokomunizem.
- Trpim zavoljo domotožja. Kot zdravilo so mi predpisali, naj se od časa do časa vrnem domov.
- Marksistični zgodovinarji bodo morali dognati, kolikšne so bile pravzaprav Stalinove zasluge pri osamosvojitvi Slovenije.
- Upoštevajte prosim, da je bil samo podporni član udbe.
- V socializmu smo se naučili dobro molčati.

koga ubil?“ - „Ne!“ - „Potem pojdi domov in pridi, ko boš trezen!“ Ko pride pijanec do svojega to-variša, ga ta vpraša: „No, ali si se spovedal?“ - „Ne, danes spoveduje samo morilce.“

NE LAŽI - Pri verouku se pogovarjajo o osmi božji zapovedi. „Zakaj je najbolje vedno govoriti resnico?“ Gregor odgo-

vori: „Zato, ker moraš sicer vedno dobro premisliti, kaj si rekel prej.“

LAŽNIVKA - Karlo pripoveduje prijatelju o svoji novi zaročenki: „Včeraj mi je rekla, da sem najljubeznivejši in naj-lepši človek na svetu.“ Prijatelj: „In s tako lažnivko se misliš poročiti?“

KJE JE kaj

Slomšek - prvi slovenski blaženi -	
Lojze Kukovica	225
Sveta vera bodi vam luč... -	
Pismo slovenskih škofov	226
Slomškova pot do svetosti -	
Stanko Janežič	227
Pot k oltarju - Marjan Turnšek ..	228
Škof Rožman o škofu Slomšku 228	
Mlademu dekletu - Mariji Snežni -	
Višarski Materi - Jožko Kragelj ..	229
Zakaj slovenska šola? -	
Milena Ahčin	230
Skrivnost pravega miru -	

Marko Kremžar	231
Misli k mašnim berilom v septembru	
Ivan Likar	234
Rojstvo Device Marije	234
Povišanje svetega križa	235
Svatba v Kani -	
Wilhelm Hünermann	235
Žalostna Mati Božja	236
Resnica o peklju - še aktualna? -	
Lojze Kukovica	237
Kardinal je kristjan v službi	
evangelija - Joseph Ratzinger	239
Novo poglavje v zgodovini -	
Nadškof Franc Rode	241
V Rogu ležimo pobiti -	
Anton Drobnič	242

Slovenija danes -	
Branko Rozman	244
Cerkev sv. Jožefa na Poljanah	
v Ljubljani	245
Ogledalo našega časa	246
Karel Kozina - duhovnik	
vzhodnega obreda v Bruslju	247
Škof dr. Gregorij Rožman kot begunec	
v Švici - Pavlina Dobovšek .	249
Marko Jerman	251
Jože Korošec - 80-letnik -	
Ivan Žnidar	252
Razglednice iz patagonskih	
Andov - Tone Strojín	253
Odšli so	254
Iz naše kronike	255

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVija

Izdaja ga Slovensko dušno pastirstvo.

Urednik: Jože Škerbec - Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina - Tehnični urednik: Stane Snoj - Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877 - Stavljene, oblikovanje in tisk: Talleres Graficos VILKO S.R.L.: E.E. UU. 425 - (1101) Buenos Aires, Argentina - Tel.: (54-11) 4307-1044 - Fax: 4307-1953 - E-mail: vilko@ciudad.com.ar

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. KANADA: Rado Krevs, 75 Trowell Ave. Toronto M6M - 1L5 Canada. ITALIJA: TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. GORICA, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1999: \$ 55.- in izdatki za pošto; drugod US\$ 55.- Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: José Škerbec, Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina.

Od zgoraj in od leve:

1. Rast 28 in dijaki srednješolskega tečaja iz Mendoze na obisku pri mariborskem škofu Francu Krambergerju, pred grobom škofa Slomška (29.6.99).
2. Nadškof Rode, ki je zadnje čase tarča pobalinskih napadov v medijih, prijazno sprejema dva znanca iz Argentine.
3. Andrejka Dolinar: Tihožitje, olje.
4. Marjetka Dolinar: Simfonija v zelenem.
5. Mladina, ki je nastopila na Mladinskem dnevu v Slomškovem domu.

1. Marko Jerman:
Slomšek
in Baraga
(župnijska cerkev
v Sori).

2. Z nekdanjimi pevci povečani Gallus na slavnostnem koncertu 7. avgusta v SH. 3. SPZ Gallus, ki ga vodi Anka Savelli Gaser, ob svoji 50-letnici. - Foto: M. Vombergar. - 4. Relikvije sv. Terezije D. J. v cerkvi karmeličanskega samostana v B.A. Z nadškofom Bergogliem somašujeta tudi delegat prelat Jože Škerbec in salezijanski inšpektor Jožko Repovž. 5. Mladinski zbor Slomškov dom pod vodstvom prof. Ivana Vombergarja na 30. Pevsko glasbenem večeru v SH. 6. Mendoški oktet pod vodstvom Toneta Štirna se je ta večer privikrat predstavil buenosaireški publiki. - Foto: M. Vombergar

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovena. Director: José Skerbec

Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires - Argentina - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 90-877

Composición, Armado e impresión: Talleres Gráficos VILKO S.R.L. - Estados Unidos 425 - (1101) Buenos Aires - Argentina

Correo
Argentino
Suc. 7 Bs. As.
FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 6395
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 2560